

Osmanlıca®

Eğitim ve Kültür Dergisi

osmanlicadergi.com
@osmanlicadergi

MAYIS 2017
Şaban - Ramazan 1438
YIL 05 SAYI 45
7₺ 5₺

ایکے فتح اولاجو

İKİNCİ BİR FETİH OLACAK

İstanbul'da
Bir Kafkas
Kartalı

Lisan-ı
Osmani

HARFLERİ TANIYALIM

ذ	د	خ	ح	چ	ج	ث	ت	پ	ب	ا	Matbu hatlı harfler
ذ	د	خ	ح	چ	ج	ث	ت	پ	ب	ا	Rik'a hatlı harfler
Zel	Dal	Hı	Ha	Çe	Cim	Se	Te	Pe	Be	Elif	Okunuşları

غ	ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ژ	ز	ر	Matbu hatlı harfler
غ	ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ژ	ز	ر	Rik'a hatlı harfler
Gayin	Ayin	Zı	Tı	Dat	Sad	Şin	Sin	Je	Ze	Ra	Okunuşları

ی	ه	و	ن	م	ل	ڤ	گ	ك	ق	ف	Matbu hatlı harfler
ی	ه	و	ن	م	ل	ڤ	گ	ك	ق	ف	Rik'a hatlı harfler
Ye	He	Vav	Nun	Mim	Lam	Nef	Gef	Kef	Kaf	Fe	Okunuşları

Osmanlıcada bulunup da Kur'ân harflerinde olmayan harfler de vardır. Bu harfler şunlardır:

ڤ	گ	ژ	چ	پ
---	---	---	---	---

Yuvarlak içine alınan "Şin", "Dad", "Kaf" ve "Nun" harflerinin noktaları, el yazısında harfin sonuna kuyruk olarak eklenir.

~	~	~	~
---	---	---	---

Rik'a hattında iki noktalar çizgi (-), üç noktalı harfler ise takke (^) ile gösterilir.

ع	ث	ت	پ
---	---	---	---

Kırmızı renkli harfler Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmaz. Mor renkli harfler, Farsçadan, yeşil renkli "Nef" harfi Türkçeden gelmiştir.

Not: Türkçeden gelen "nef" in haricindeki **siyah** renkli harfler Kur'ân alfâbesinden, **pembe** renkliler ise Farsçadan gelmiştir.

Not: Kelime içerisinde harflerin başlarındaki ses kullanılır.

OKUTUCU HARFLER

"a, e" sesleriyle okutur	ه	"a" sesiyle okutur	ا
"ı, i" sesleriyle okutur	ی	"o, ö, u, ü" sesleriyle okutur	و

Not: Okutucu harfler normal harf olarak da kullanılabilir.

Not: Elif harfi üzerinde (ٲ) **hemze** "e" sesiyle, (ٲ) **med** "a" sesiyle okutur. Harfin önünde okutucu bir harf yoksa bir önceki sese birleştirilir.

HE OKUTUCUSUNUN "A" SESİYLE OKUTUĞU YERLER

"He" okutucusu, kelime içindeki kalın harf ve kalın sesli uyumuna göre, isimlerde, mastarlarda ve eklerde "a" sesiyle okuttuğu yerler vardır. Fiillerdeki "a" sesi ikinci şahsın emir ve nehiy kipinde kullanıldığından "he" okutucusuyla değil, "elif" okutucusuyla yazılır. Dolayısıyla bir kelimenin mastar mı, emir mi olduğu daha ilk bakışta anlaşılabilir.

İSİM	باغله BAĞLA (İLE)	یاپمه YAPMA (MASDAR)
FiİL	باغلا BAĞLA	یاپما YAPMA (NEHİY)

KALIN VE İNCE KARŞILIĞI OLAN HARFLER

Osmanlıcada okutucu harflerden (و) okutucusunun "o-ö-u-ü" olmak üzere dört sesi karşıladığını görürsünüz. Bu ilk bakışta -normal olarak- bir zorluk gibi gözükmemektedir. Fakat bazı hususları bilmek kaydıyla zorluk gibi gözükken bu durum ortadan kalkmaktadır. Bu konu için aşağıdaki hususlara dikkat ediniz.

Osmanlıcada kullanılan Türkçe kelimelerde aynı sesi ifade etmekle birlikte birisi kalın, diğeri ince sesleri ifade eden toplamda on iki adet harf vardır. Bu harfler şunlardır:

	K sesi için	T sesi için	D sesi için	S sesi için	Ğ sesi için	H sesi için
KALIN	ق	ط	ط	ص	غ	خ
İNCE	ك	ت	د	س	گ	ه

Yukarıda verdiğimiz bilginin bize faydası nedir?

Bu on iki harften her hangi birisi bir kelimedeki geldiğinde, mesela "vav" harfi için söylersek, okutucu harf olarak karşıladığı dört sesteki ikisini hemen elemiş oluyoruz. Yani kelimenin içerisinde bu on iki harfin kalın olanlarından bir harf gelmişse, (ö ve ü) sesleri; ince harflerinden birisi gelmişse (o ve u) sesleriyle okumayacağımızı hemen anlayabiliriz. Dolayısıyla diğer iki sesteki birisiyle okuyabiliriz.

KALIN O ve U	طوق TOK	خوش HOŞ
İNCE Ö ve Ü	تور TÜR	اوگون ÖĞÜN

SIYAK-SIBAK MESELESİ

Peki, kalınlık ve inceliğine göre iki sesi eledeğimiz halde geriye kalan seslerden ikisiyle de okunabilecek bir durum olursa ne olacak?

Mesela: **Yüz** lira. Bugün **yüz**meye gideceğim. **Yüzüm** yanmış. Aynı durum, Osmanlıcadaki bazı kelimeler için de geçerlidir. Mesela bazı kelimelerin yazılışları aynıdır, fakat farklı okunurlar.

كوج	كول	صوص	قويو
Göç	Göl	Sos	Koyu
Güç	Gül -Mek	Sus	Kuyu

كول صوغوق	بوايش چوق كوج
Göl soğuk	Bu iş çok güç
گولمك كوزل	گوج وار اوزاغه
Gölmek güzel	Göç var uzağa

Aşağıdaki tabloya bakıldığında ise, durum biraz daha farklı ve karmaşık gözükabilir. Burada da yine kelimenin cümle içindeki kullanımına bakılır ve ona göre okunur.

بول	بول	بول	بول
Bül-ten	Bul	Böl	Bol

اکمگی بول ده وير
Ekmeği böl de ver
قيرميزی بولتنله آرانپور
Kırmızı bültenle aranıyor
بول کيچه لوقانطه سی
Bol keçe lokantası
آرایان بولور
Arayan bulur

Yıl: 05 / Sayı: 45
MAYIS 2017
Şaban - Ramazan 1438
ISSN: 2147-5334
osmanlicadergi.com
@osmanlicadergi

SÜEDA
Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Adına İmtiyaz Sahibi
ve Genel Yayın Yönetmeni
METİN UÇAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
A. MUHYİDDİN UZUN

Danışma Kurulu
AHMED SEMİZ
PROF. DR. ÖMER İŞBİLİR
YRD. DOÇ. DR. YUSUF BİLEN
DOÇ. DR. TURGUT KOÇOĞLU
YRD. DOÇ. DR. HÜSREV AKIN

Yayın Koordinatörü
İBRAHİM MAHİR ÇAKMAK

Hukuk Müşaviri
Av. HAKKI AYĞÜN

Tashihi
AHMET BEYPAZAR
İBRAHİM KARABOĞA

Grafik Tasarım
ERDEM KÖYMEN

Kapak Fotoğrafı
SAİD NURİ TETİK

Sosyal Medya
OSMAN GAZALİ ÇAKMAK
ERDOĞAN AKMAN

Teknik Destek
ADEM KILIÇ

Abone ve Dağıtım Servisi
Tel: 0.212 671 51 80
Gsm: 0.530 148 63 83
info@sueda.com.tr

Abonelik Şartları
Tek dergi ücreti: 7₺
Abonelik ücreti: 70₺
Kargo ile abonelik ücreti: 90₺
Yurtdışı abonelik ücreti: 140₺

Hesap bilgileri
Alıcı: Süeda Basım Yayın Sanayi ve
Ticaret A.Ş.
PTT Hesap No: 6391849
Kuveyt Türk IBAN:
TR82 0020 5000 0068 3301 0000 01
AlbarakaTürk IBAN:
TR53 0020 3000 0211 3660 0000 01

Hesap bilgileri
Alıcı: Süeda Basım Yayın Sanayi ve
Ticaret A.Ş.

Baskı Yeri
Hayrât Neşriyat Matbaa Tesisleri/Isparta
0.212 624 24 34

FİHRİST

BAŞ MUHARRİR 03
Hamd Olsun

OKUMA METİNLERİ 04
Hilafet-i Muazzama-i İslamiye Hakkında İngilizlerin Hezeyanları * "
Durub-ı Emsal * Lisan-ı Osmani * Ayasofya * İngilizlerin İslamiyet'te Gayesi

DEYİMLERİMİZ VE HİKÂYELERİ 19
İki Dirhem Bir Çekirdek

BİLİYOR MUYDUNUZ? 20
Kelimelerin Kökenlerine Yolculuk * 100 Sene Öncesinden Unutulmuş
Bir Meslek: Tayyâre Râsıdlığı * Tayyare Rasıdlık Kursu İçin Almanya'ya
Gönderilecekler İçin İzin

BELGE OKUMALARI 23
Osmanlıda Belge ve Yazı Çeşitleri * İstanbul'da Bir Kafkas Kartalı *
Dağıstan Serdarına Rütbe İ'tası * Şeyh Şamil'in Hicaz'da Karşılmasına
Dair Belge

HÜSN-İ HAT ÇALIŞMALARI 32
Kelime Çalışmaları

OSMANLICA YAZABİLİYORUM 33
Yazı Alıştırmaları: "Ben Onun Kim Olduğunu Biliyorum"

KİTÂBE OKUMALARI 34
İlbade Mezarlığı / Denizli * Piri Mehmed Paşa Camii Hazinesi
Mezartaşları / Cibali

TARİHTEN NOTLAR 36
Âlemlerin Rabbine Kendini Sevdirmeye Bak * Hiç Olmazsa Safım Belli Olur *
Saray Yolundaki Taş * Mihrimah Sultan ve Rüstem Paşa

OSMANLICA ÖDÜLLÜ BULMACA 40

Osmanlıca
Eğitim ve Kültür Dergisi

Şahdun ber pite den baktım yezir istanbul
kürdüm kenzidim süydüm her şey için
Ezrem اولدوقه کول تختی کشفه قورول
ساده بر سمتی نوبک بید بر عمره در

"Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer." (Yahya Kemal Beyatlı)

BAŞ MUHARRİR

METİN UÇAR editor@osmanlicadergi.com @msserdengecti

تأليف محمد حسن

حمد اولسو

Hamd Olsun

Fetih ve Ramazan-ı Şerifi istikbal ayı olan bu Mayıs'a girerken, hatt-ı Kur'an ile neşrine muvaffak olduğumuz Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisinin 45. sayısını sizlerle buluşturmamıza vesile olan Rabbimize bi-nihaye hamd ü senalar ediyorum.

Dünya döndükçe ve insanlık var oldukça iyi de güzel de hep olacak. Buna bağlı olarak iyinin de fananın da taraftarları ve bunların arasında mücadele hep sürecektir. Bizi tarihimize bağlayan en güçlü bağ olan yazı ve lisanımızı da iyi bilip, iyi bulduğumuz içindir ki günümüzden geçmişimize bağ kuracak, bağlı olduğumuz esaslı hatırlatacak bu çalışmaların kıymeti ve kazandırdığı güzel-likler şevkimizi tezayüd ettirmektedir.

Abdülkadir Geylani Hazretleri der ki:

“Çalışmadan ayağına hiçbir şey gelmez. Bazı şeyler de sana mutlaka lâzımdır. Çalış, didin; yardım, izzet ve celal sahibi Rabbindendir. Üzerinde bulunduğun bu denizde hareket et, dalgalar devamlı seni üstte tutacak ve sahile ulaştıracaktır. Dua senden, cevap vermek Rabbindendir. Çalışmak senden, başarı Allah'tandır. Kötülükleri terk etmek senden, hamiyet ve gayret vermek Allah'tandır. İstedğin şeyde dürüst ol, samimi ol, ihlaslı ol. Allah sana yakınlık kapısını mutlaka gösterecektir.”

Evet, bize düşen çalışmaktır. İyi ve doğru bildiğimiz ne varsa onda gayret etmektir. Bu sayımızda tarihten belge, kitap, dergi ve kaynaklara müracaat ederek ilk elden ve o gün kullanılan imla ve lisanın istifade etme düşüncesiyle malzemeler topladık. Farklı konu ve gündemleri günümüze bağlayarak istifade etmeyi niyet ettik.

Gizli hazineler diye diye ötelediğimiz aslında gerek basılı gerekse dijital ortamlarda hemen yanı başımızda olan eserlerden gündemimize birkaç yaprak da olsa taşımaya çalıştık.

Sizler de gayet rahat görüyor ve yaşıyorsunuz ki, zor dedğimiz ve ön yargı ile yaklaştığımız çok belge ve evrakları, mezar taşı ve kitabeleri okur hale geldik. Belki en önemli kazançlarımızdan birisi de kelimeler oldu. Elbette kelimeler geçtiği yer ile birlikte bize zenginlik kazandırdı ve kazandırmaya devam ediyor.

Bu vesile ile gündemimizi oluşturan şıg kelime ekseninden bir nebze olsun çıkarak tarihin azametli sayfalarında zengin manalar taşıyan kelimelerle seyahat ediyoruz. Nefes alıyoruz. Kendimizi buluyoruz. Günü ve günceli daha farklı görebiliyoruz.

Allah katında amellerin en makbul olanı, az da olsa devamlı olandır, hadis-i şerifince; her ay sizlerle buluşmaya devam edeceğiz. Bu ayda dâhil olacağımız Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ederim.

Sağlıcakla kalınız.

فتح و رمضان شریفی استقبال آي اولاره بو مایه کیرکن، هفت قرآنه ایله نسرینه موفقه اولدیرغیز عثمانلیه آگیتیم و کولتور درکینک ههجه صایینی سزله بولوشدیرمه مزه وسیله اولاره رهنزه بی نهویه حمد و ثنای ایدیورم.

دنیا دوند که و انسانلره وار اولدوقه ای ده کوزل ده هب اولاجمه. بولم باغی اولاره اینک ده فنانک ده طرفدارلری و بونلرک آراسنده مجادله هب سوره هلدیر. بزی تاریخلره بلغایلامه ال کوهلی باغ اولاره بازی و لاسنری ده ای بیلوب، ای بولدیغیز ایچوندرکه کونمزدنه کونمزدنه باغ قور کوه، باغی اولدیغیز اساسی خاطرلارنا هب بو هالیه لرک قیمتی و قراندیردی کوزلقلر شوقمیزی تزاید ایندیرمده در.

عبدالقادر کیلانی هفتلری دیرکه :

”هالیه سارده آغله هب برشی کلیمز. بعضه شیار ده سط مطلقا لایمدر. هالیه، دیدین؛ یاردیم، عزت و جلال صایبی رلندیر. اوزرنده بولوندیغک بو دگرده حرکت آیت، طالع لر دوامی سنی اوسنده چوتابه و ساحله اولاشدیراقدیر. دعا سنده، جواب ویرمک رلندیر. هالیه سنده، باشاری الهندیر. کونولقلری ترک ایتک سنده، حمیت و غیرت ویرمک الهندیر. ایتنه دنگک شیده درست اول، صمیمی اول، اخلاصی اول. الله سط یاقینلره قایینی مطلقا کوسته هلدیر.”

اون، بزه دوشن هالیه سقدیر. ای و طوغری بیلدیگیمز نه وارسه اونده غیرت ایتلدر.

بو صاییمزده تاریخده بلکه، کتاب، درک و قایناقلره مرابعت ایدرک ایلك الدمه و او کوه قولالایلامه املا و لاندنه استفاده ایتنه دوشونجه سیله مازمه لر طوبارلادوه. فرقای قونو و کونملری کونمزه باغلایاروه استفاده ایتنه بی نیت ایتک.

کزی خزینه لر دیسه اوتله دیگیمز اصلنده کرک باصیلی کرکه دیرئال اورتاملرده همن یانی باشمزده اولاره اترلردنه کونمزه برقاچ باراوه ده اوله طاشیمه هالیه ده.

سزله ده غایت راحت کوروپور و یاشیورسکرکه، زور دیدیگیمز و اوله بارغی ایله یاقلاشدیرغیز هوبه بلکه و اوراقلری، مزار طاشی و کتابه لر اوقور هاله کلک. بلکه ال اونغی قرانچیرمزدنه برسی ده کلمه لر اولدی. ایتنه کلمه لر کیدیای بر ایله برکلده بزه نکلینک قراندیردی و قراندیرمه ده دوام ایدیور.

بو وسیله ایله کونمیزی اولوشدیرانه صیج کلمه آکسندنه بر بنده اولسو هبقاروه تاریخک عظمی صیغه لرندنه نکلین معنای طاشیانه کلمه لرله سیاهت ایدیور. نفس آلییور. کندیغیزی بولویور. کونو و کونجای دالها فرقای کوره ییلییور.

الله قانده عمللرک ال مقبول اولانی، آزه اوله دوامی اولاندیر، هدیت شریفیجه؛ هر آی سزله بولوشمه ده دوام ایده هلدیر.

بو آیده دافل اوله غمیز رمضان شریفیازی تبریک ایدرم.

صاغلیقله قالیباز.

مستین اوچار

Biz, evvelâ Müslümanların nazarında hilâfet-i İslamiye'nin ne demek olduğunu söyleyeceğiz. Sonra nâzırın yukarıdaki hezeyânına nakl-i kelimeler edeceğiz. Ta ki İngiltere hükümetiyle İngiliz milletin beşeriyeti aldatmak hususunda nerelere kadar vardığı ve siyasetlerinin son zamanlarda ne çıkmaz girivelere (çıkılmaz yol) saptığı bütün cihan-ı beşeriyetin malumu olsun.

Edyân-ı semaviyeden birisine itikad etmiş olan her ferd bilir ki, Allah-ı Zülcelâl Hazretleri peygamberler göndermiş, onları kendisiyle insanlar arasında elçi tayin buyurmuş. Beşeri zulümden nura çıkarmak, hevesâta mutabaattan men eylemek ve aralarında din-i ilahiye ikame etmek için o peygamberan-ı ızamı yeryüzünde kendi tarafından halife nasb eylemiştir. Dâvud Aleyhisselama karşı şöyle bir hitab-ı izzet vârid olduğu Kur'an-ı Kerim'de musarrahtır: “

يا داود إنا جعلناك خليفة في الأرض
فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع
الهُوى فيضلك عن سبيل الله

“Ey Dâvud, biz seni yeryüzüne halife nasb eyledik. O halde insanlar arasında hak ile hükmeyle. Bir de hevâyâ ittiba eyleme ki seni Allah yolundan saptırmasın.”

Hâlbuki Peygamberimiz Aleyhissalatü Vesselam Efendimiz Hazretleri enbiya ve mürselinin a'zamı olduğu için, Allah'ın yeryüzündeki halifelerinin de a'zamı olması pek tabidir. Zaten Aleyhissalatü Vesselam Efendimiz arz üzerindeki bütün insanlara bir mebde ile ba's buyurulmuştur ki o da: efkârın felsefe-i hakiki ile tashih ve i'lâsı; ervâhın ahlak-ı fâzıla ile tezkiyesi; ebdanın âdab-ı kâmile ile terbiyesi; adlin bütün ibâdullahı mazhar-ı refah edecek bir nizam-ı ekmel ile ikâmesi; dini kabul eden, yahud zimmeti altına girmeye razı olan bütün insanların dahilî ve haricî siyaset itibariyle aynı râyet (sancak, bayrak) altında cem'i; kulübün yek digere şefkat, muhabbet, muavenet gibi hususatta tevhibi gibi tafsili burada uzun sürecek bir çok fezailden ibarettir.

Cenab-ı Hak âlem-i İslâm'a şunu da farz etmiştir: Aleyhissalatü Vesselam Efendimizin irtihallerinden sonra mutlaka bir zata biat edecekler, ki o zat Allah'ın halifesi olan Aleyhissalatü Vesselam Efendimizin halifesi tanılacaktır. Bu zat Nebiyy-i Muhteremin ikame etmekte olduğu vazife-i irşadı, adli, siyaseti, muhafaza-i asayiş için ik-

tiza eden tedarukat-ı harbiyeyi temin edecektir. Efrad-ı milletten her biri için Halifeye itaat ve onun riyaseti altına dühul farzdır. Kim bundan imtina edecek olursa seyfi şeriatle tedib olunur. Yola gelmediği surette vahdet-i İslâm'ı haleldâr ettiği için katledilir. İşte bu Halifeye Resûlullah'ın canib-i Barî'den getirmiş olduğu şeriatı ikame etmesi itibariyle “Halife-i Resûlullah” ıtlakı sahih olduğu gibi; din-i İlahiye ikame etmekte ve halkı Allah'ın evamirine imtisale, nevahisinden ictinaba sevk eylemekte olması itibariyle de “Halife-tullah” ıtlakı sahih olur.

Halife-i evvel Ebubekirî's-Sıddık Radiyallahu Anh Hazretlerinin devr-i hümayunlarından Abbasilerin inkırâzına kadar âlem-i İslâm'da hal bu suretle cereyan etmişti. Ondan sonra âlem-i İslâm arasında bilfiil mevcut olan vahdet-i siyaset çözüldü. Birçok taifeler meydana çıkarak her biri ayrı bir reis ile idare edilmeye başladı. Mülûk ve selatin çoğaldı. Bu hal devlet-i Osmaniye'nin zuhuru kadar devam etti. Devlet-i Osmaniye'nin zuhurundan bir müddet sonra Sultan Selim-i Evvel Abbasilerin son halifesi olan “El-mütevekkil Alallah”dan hilafeti istedi. El-mütevekkil de Selim-i Evvel'de hilafet için liyakat-i kâmile gördüğünden dolayı kemal-i memnuniyet ve rıza-yı kalb ile verdi. Bunun üzerine âlem-i İslâm hilafetin etrafında tekrar birleşmeye başladı. Al-i Osman'ın hilafeti şarkta, garbta bütün Müslümanlar tarafından kabul edildi. Tunus, Cezayir, Trablus, Mısır, Sudan, Hicaz, Irak, Ceziretü'l-Arab... Kâmilan bilfiil devlet-i hilafete inzımam etti.

Lakin cidden şayan-ı âsafıdır ki âlem-i İslâm ecza-yı mürekkebesini toplayıp cemiyeti tahkim ederken icabat-ı diniyesini “kemâ hiye hakkı” gözetmedi. Selefin tarih-i mefahirini nazar-ı ibreti önünde bulundurmadi. Ulûmunu, maarifini, kuva-yı maddiye ve maneviyelerini ezip bitiren, en kıymetli ricalini elinden alan, kendisini sebil-i haktan kirve-i dalâle (dalalet çıkmazlarına) sürükleyen musibet-i sabıkadan ibret almadı.

İşte, ey mister George, Müslümanların bu gaffetidir ki gerek size, gerek vahşi müttetiklerinize âlem-i İslâm'ın sinesine sokulmak; birçok anasır-ı İslamiye'yi hilelerle, hud'alarla esaret altına almak fırsatını ihzar etmiştir. Lakin iyice bilmiş olunuz ki bugün âlem-i İslâm şimdide kadar bilmiş ol-

duğunuz halde değildir. Biçarenin başına yağdırdığınız tufan-ı mesaib onu iyice terbiye etti. Kendisine karşı beslemekte olduğunuz makasid-ı leimeniz, nazarında tamamıyla tecelli eyledi. Anladı ki sizler onu mahvetmek, dinini çiğnemek, nazarında revabıtın en mukaddesi olan rabita-i kübra-yı hilafeti yeryüzünden kaldırmak ve bu suretle bir türlü doymak bilmeyen ihtirasat mel'unenize alabildiğine revac vererek esaretiniz altında bulunanları büsbütün bitirmek, henüz istikallerini muhafaza edebilenleri ise esaretiniz altına almak; elhasıl, üç yüz elli milyonluk bir cihan-ı beşeriyete tarih sayfelerinden başka yer bırakmamak istiyorsunuz. Kezalik bilmiş olunuz ki şarkta, garbta hiçbir Müslüman kalmadı ki Âl-i Osman'ın hilafetini tanımamış ve ona kemal-i ihlas ile iltihaka canıyla, malıyla müştak olmamış olsun. Binaenaleyh Müslümanları bu dereceye kadar tahkire kalkışmanız, hilafet-i mukaddese taarruzda bulunmanız, âlem-i İslâm'ın bu kadar fedakarane müdafaa etmekte olduğu hukukunu gâh böyle perişan ifadelerle kavlen, gâh Hüseyin Kamil gibi bir haini sultan ilanı suretiyle fiilen çiğnemeye kalkışmanız, hezeyanın müntehasıdır. Daha doğrusu siyasette şaşkınlıktır. Zira bu gibi hareketler millet-i İslamiye'nin uyun-ı intibahını (uyanmaya başlayan gözlerini) bir kat daha açıyor. Sizin makasid-ı mel'unenizi, nifakınızı Müslümanlar hakkında kullandığınız riyakârane li-sanların mahiyet-i hakikiyesini olanca vuzuhuyla gösteriyor.

“واذا اراد الله ب قوم سوء فلا مرد له”

“Allah bir kavmin belasını murad buyursa kurtuluş yoktur.” İşte sizin de izmihlalinize irade-i İlahiye taalluk eylemiştir. Çok zamanlar dünyayı kurdunuz, ezdiniz. Lakin nihayet intikam günü geldi. Sizin için hazırlanan felaketten kurtulmanın imkânı yoktur. Müntakim-i Cabbar zalimlerin cezasını imhal eder, lakin hiçbir zaman ihmal buyurmaz. Artık inkıraz günleriniz yakındır. Belanızı bekleyiniz. Biz de sizinle beraber başınıza gelecek felaketleri gözlüyoruz.

Salih Eş-şerif Et-Tunusi

رساله مزدن آلدیفی کوسنرک
شرطیلہ بتون یازیلر هر هانکی بر
غزیه طر قندن اقتباس اولونه بیلیر.

مکتوبلرک ، امضالرک واضع و
اوقوناقلی اولسی و آجونه سره
نوسروسی محتوی بولونسی لازمدر

ممالك اجنييه ايجون آبونو اولانلرك
آدر سولريك فرانسز جده و اذلى
رحا اولنور .

پارہ کو ندرلدیکی زمان نہیہ دائر
اولد بقتک واضعاً بیلدیرلسی رجا
اولنور .

البرهان

١٣٣٠

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ہفتہ لاق مجموعۂ اسلامیہ در .

صاحب و مدیر مسئول

باش محرو

المشرف اویس

الحكماء عاكف

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم

154

١٩ مارت ١٣٣١

نخستین

۱۶ جمادی الاول ۱۳۳۳

۳۳۳ د.ع

خلافت معظمه اسلاميه حقنده انكيزلرك هذيانلري

ایله حکم ایله . برده هوایه اتباع ایله مه ، که سنی الله یولندن
صادیرماسین . »

حالبوکه پیغمبر من علیه الصلوٰۃ والسلام افندیمن حضر تلمری انیا
و من سلینک اعظمی اولدینی ایچون اللهک یر یوزنده کی خلیفه لرینک ده
اعظمی اولمی پک طیب سیدر . ذاتاً علیه الصلوٰۃ والسلام افندیمن ارض
اوزنده کی بوتون انسانلر بر مبدأ ایله ایش بویورلشدیرکه اوده : افکارک
فلسفه حقیقه ایله تصحیح واعلاسی ؛ ارواحک اخلاق فاضله ایله
تزکیه سی ؛ ابدانک آداب کامنه ایله تربیه سی ؛ عدلک بوتون عباداللهی
مظهر رفاه ایدم جک بر نظام اکمل ایله اقامه سی ؛ دینی قبول ایدن ،
یاخود ذمی آلتنه کیرمه یه راضی اولان بوتون انسانلرک داخلی وخارجی
سیاست اعتبارله عینی رایت آلتنده جمعی ؛ قلوبک ینکدیکره شفقت ، محبت ،
عاقبت کی خصوصانده توحید کی تفصیلی بوراده اوزون سوره جک
رحوق فضائلدن عبارتدر .

جناب حق عالم اسلامه شوق ده فرض ایتمقدر: علیه الصلوٰۃ والسلام
افندیغزک ارغماللر ندن صوکر ا مطلقا بر ذاته بیعت ایدم جکملر، که او ذات
اللهک خلیفه سی اولان علیه الصلوٰۃ والسلام افندیغزک خلیفه سی طانیله
جقدرد. بو ذات نبی محترمک اقامه ایتمکده اولدینی وظیفه ارشادی
عدلی، سیاسی، محافظه آسایش ایچون اقتضا ایدن تدارکات حربیه
تأمین ایدم جکدر. افراد ملتدن هر بری ایچون خلیفه یه اطاعت و اونک
رای آلتنه دخول فرضدر. کیم بوندن امتناع ایدم جک اولورسه
سف شریعتله تأدیب اولور. بوله کلدیکی موردی وحدت اسلامی

غایت موثوق بر منبعی خبر آید که انگلیز ناظر لندن میسر لوسید
جورج پارلمتوده مراقبه مطبوعات مسئله می مذاکره اولورکن و محمد
(صلی الله علیه وسلم) کله بری هیچ کیمه جیقوبده اونک یریزنده
اللهک خلیفگی اولدیغی سوله مه مشدر، « دیش . میسرتک بوسوزی
مطبوعات طرفدن نشر اولونمق ایسته نیلش ایسه سانسور صورت
قطعه ده منع اتمشدر .

بۇ، بالا مسلمانلارك نظرئىدە خلافت اسلامىيەتكە نەدىك اولدىغى سويلەيەجكز. سوكراناظرلك يوقاريدەكى ھەبائىنە قىل كلام ايدەجكز. تاكە انكلىترە ھكومتىبىلە انكلىز ملتىنك بشرىقى آلداتقى خصوصىئەدە نۆلرە قىدر واردىنى وسىاستىلرىنك صوك زمانلردە نەچىقماز كرىنۆلرە صادىقى بوتون جهان بشرىتك مەلومى اولسون .

ادیان سپاهیان برینہ اعتقاد آیتش اولان هر فرد بیلرکہ اللہ ذوالجلال حضرت تری پیغمبر لر کوندرمش، آنلری کندیسبلہ انسانلر آرمسندہ ایاجی تعین بو یوردمش، بشری ظلمدن نورہ چبقارمق، هوسانہ متابعتدن منع ایلمک و آرم لرنده دین الہی بی قامہ ایتمک ایچون او پیغمبران عظامی بر یوزنده کدی طرفدن خلیفہ نصب ایلمش در . داود علیہ السلامہ قارشی شویله بر خطاب عزت وارد اولدینی قرآن کریمده مصر حدرد: « یا داود انا جعلناک خلیفۃ فی الارض فاحکم بین الناس بالحق ولا تتبع الہوی فیضلک عن سبیل اللہ = ای داود، بز سنی بر یوزینه خلیفہ نصب ایلمک . او حالده انسانلر آرمسندہ حق

التحافه جانيه ، مالبه مشتاق اولماش اولسون . بناء عليه مسلمانلري
بودرجه قدر تحقيه قالفشماكز ، خلافت مقدسه تعرضده بولونمه كزه
عالم اسلامك بوقدر فدا كارانه مدافعه ايتكده اولديني حقيقي كام بويه
پريشان افاده لرله قوللا ، كام حسين كامل كبي برخاشي سلطان اعلافي
صورتيله فعلاً چيكنه ميه قالفشما كز هذيانيك مناسيدر . دهاطوغروسي
سياستده شاشقينقادر . ذيرا بوكي حركتارملت اسلاميه نك عيون ايتباهني
برقات دها آجيور . سزك مقاصدملونه كزي ، نفاقكزي مسلمانلر حقتده قوللا
نديفكزي ريارا كارانه لسانلر ك ماهيت حقيقيه سي اولانجه وضوحيله كوستريور .
« و اذا اراد الله بقوم سوء فلا مرد له = الله بر قومك بلاسي مراد
بويورورسه قورنولوش يوقدر . » ايشنه سزكده اضمحلالكزه اراده
الهيه تعلق ايتشدر . جوق زمانلر دنياي قيرديكزه ازيديكز . لكن
نهايت انتقام كوني كلدی . سزك ايجوز حاضر لانا فلان كتنن قورتوله نك
امكاني يوقدر . منتقم جبار ظالملر ك جزاسني امهال ايدر ، لكن هيچ
برزمان امهال بويورمز . آرتيق انقراض كونلر كز ياقين در . بلا كزي
بكهيكز . بزده سزكه برابر باشكزه كهكجك فلا كتلري كوزله يوزز .
صالح الشريف التونسي

سياست شرعيه [۱]

بسم الله الرحمن الرحيم . الحمد لله الذي ارسل رسله بالبينات

بومقاله ، سياست الهييه واداره نبويه نك بعض دساتير كليه سي
احقوا ايتكده دركه نراعي ، نده رعيه هيچ برزمان اودستورلردن
مستقي اولهاماز . تحريرينه باعث اولان مجبوريت ايسه ولاه امور مزه
نصيحته بورجلى اولقلغمزدر . عليه الصلوة والسلام افنديز بويورورلر كه :
« جناب حق سزدن اوج شئي بكاركه بولرده : ذات باريسنه عبادت
ايدرك هيچ بوجهله كنديسنه شريك قوشماكز ، هيكرك بردن جل
الهي به يايشه روق تفرقه به دوشمه مكز ، برده ولاه امور كزه نصيحته
بولونمكزدرن عبادتدر . »

بومقاله لرده امرا حقتده نازل اولان آيات كريمه اساس اتخا
ايديشدر كه اولرده « ان الله يامركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها و اذا
حكمت بين الناس ان تحكموا بالعدل ان الله نعماء يعظكم به ان الله كان
سميعاً بصيراً . يا ايها الذين آمنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر

[۱] انفع علمي اسلاميه دن محق شهيد ابن تيميه مرحومك بو عنوان ايله
تحرير بويوردقلى رساله نك اهميت محتوياته مبنى ترجمه سي ومقاله مقاله سيل
الرشاد ايله نثري مناسب كورولشدر .
مصري

عمر رضا

خللاذ ايتديكي ايجون قتل ايديلير . ايشته بو خليفه رسول اللهك
جانب باريدن كتيرمش اولديني شريعتي اقامه ايتسي اعتباريله « خليفه
رسول الله » اطلاق صحيج اولديني كبي ؛ دين الهيي اقامه ايتكده وخاقي
اللهك اوامرينه امتثال . نواهي سندن اجتنابه سوق ايتكده اولسي
اعتباريله ده « خليفه الله » اطلاق صحيج اولور .

خليفه اول ابو بكر الصديق رضی الله عنه حضرتلرينك دورهايو .
نلرندن عباسيلرك انقراضنه قدر عالم اسلامده حال بوسورتله جريان
ايتشيدى . اولدن صوكرا عالم اسلام آرد . سندن بالفعل موجود اولان
وحدت سياست چوزولدى . برجوق طائفهلر ميدانه چيقه روق هرري آري بر
رئيس ايله اداره ايديله به باشلادى . ملوك وسلاطين چوغالدى . بوجال دولت
عثمانيه نك ظهورينه قدر دوام ايتدى . دولت عثمانيه نك ظهورندن
برمدت صوكرا سلطان سليم اول عباسيلرك صوك خليفه سي اولان
« المتوكل على الله » دن خلافتي ايتشيدى . المتوكلده سليم اولده خلافت
ايجون لياقت كامله كورديكندن طولاني كال ممنونيت ورضاي قاب ايله
ويردى . بونك اوزرينه عالم اسلام خلافتك اطرافنده تكرار برلشميه
باشلادى . آل عثمانك خلافتي شرقة ، غربده بوتون مسلمانلر طرفندن
قبول ايديلدى . تونس ، جزائر ، طرابلس ، مصر ، سودان ، حجاز ،
عراق ، جزيرة العرب ... كاملاً وبالفعل دولت خلافتنه اضممام ايتدى .

لكن جداً شاين اسفدر كه عالم اسلام اجزاي مركبه سي طولايوبوب
جميئي تحكيم ايدركن ايجابات دينيه سي كهي حقه كوزه تمدي . سلفك
تاريخ مفاخرني نظر عبرتي اوكنده بولوندرمدي . علونى ، معارفى ،
قواى ماديه ومعنويه سي اوزوب بيتيرن ، اك قيمتلى رجالي ائندن آلان ،
كنديسي سيل حقدن كروه ضلاله سوروكله ين مصيبت سابقه دن
عبرت آلامدى .

ايشته ، اى ميستر جورج ، مسلمانلرك بوغفلتي دركه كرك سزه ،
كرك وحشى متفكر كزه عالم اسلامك سينه سنه سوقولمق ، برجوق عناصر
اسلاميه ني حيله لرله ، خدعه لرله اسارت آلتنه آلتق فرصتي احضار
ايتشدر . لكن ايجه بيلمش اولوكركه بو كون عالم اسلام شيمدى به
قدر بيلمش اولديفكز حاقده دكلدر . بيجاره نك باشنه ياغديرديفكز
طوقان مصائب اونى ايجه تربيه ايتدى . كنديسنه قارشى بسيله مكده
اولديفكز مقاصد لشمه كز . نظرنده تماميله تحلي ايدلى . آكلادى كه
سزدر اونى محو ايتك ، ديني چيكنه مك ، نظرنده روابطك كمقدسي
اولان رابطه كبراي خلافتي ير يوزندن قالديرمق وبوسورتله بردلو
طويق بيلمه ين احتراصات ملونه كزه آلايلديكزه رواج ويردك
اسارتكز آلتند بولونانلري بوسبتون بتيرمك ، هنوز استقلاللريني
محافظه ايد بيلنلري ايسه اسارتكز آلتنه آلتق ، الحاصل اوج يوز
اللى ميلونلق برجهان بشريته تاريخ صحيفلرندن باشقه ير براقامق
ايتشورسكز . كذلك بيلمش اولوكركه شرقة ، غربده هيچ بر
مسلمان قلامدى كه آل عثمانك خلافتي طانيامش واولا كال اخلاص ايله

ضرب فامثال

Durub-ı Emsal

Bundan akdem Hıfzî nam şair-i mahirin durub-ı emsalinden nazmen ve cem' ve tertibine muvaffak olduğu risale-i matbuası her ne kadar müfid ise de fakat elsinede istimali veçhile tertibinde daha ziyade letafet ve bahusus etfale göre mütalaasında sühulet bulunacağından durub-ı mezkurenin elfaz-ı müstehcene ve meani-i gayr-i müstahsene ile mahlut olanlarından sarf-ı nazarla nush ve pendî havî ve beyne'z-zurafa meşhur ve cari bulunan altı yüz doksan kadar emsal-i bî-misal intihab olunub huruf-ı hece üzere bittertib zirine münsaib iki üç lügaz dahi ilave olunarak tab' ve temsil kılınmıştır

Harfû'l-Elif

Elden gelen hayrı diriğ etme / Az tama' çok ziyan getirir
 Ummadığın taş baş yarar / Elin attığı taş uzak düşer
 Uyur yılanın kuyruğuna basma / Onmadık hacıyı deve üstünde yılan sokar
 Alma mazlumun ahını çıkar aheste aheste / İnsanın alacası içindedir
 Öfke baldan tatlıdır / Öfke ile kalkan ziyan ile oturur
 Az veren candan çok veren maldan / İsteyenin bir yüzü kara vermeyenin iki yüzü
 Arayan Mevla'sını da bulur cezasını da / Öküz öldü ortaklık ayrıldı
 Öksüz çocuk kendi göbeğini kendi keser / Az ye de hizmetkâr tut
 Allah herkesin kalbine göre verir / İnsaf dinin yarısıdır
 Altın gibi olan adını bakır etme / uzaktan davulun sesi hoş gelir
 Elin ile koymadığın şeye dokunma / edepsizden ırzını satın al
 İnsan taştan pek, gülden naziktir / İnsan nisyandan hali değildir
 Akşamın hayrından sabahın şerri yeğdir / Ettiğin hayır ürküttüğün kurbağa değmez
 El yarası onulur dil yarası onulmaz / İğneyi kendine sok, çuvaldızı ele

KELİMELE

Akdem: Önce, daha önce

Durub-ı emsal: Atasözleri

Cem' ve tertib: Toplama ve düzenleme

Risale-i matbua: Basılmış risale, kitapçık

Müfid: Faydalı

Elsine: Lisanlar, diller

Etfal: Çocuklar

Sühulet: Kolaylık

Elfaz-ı müstehcene: Edebe aykırı lafızlar, sözler

Meani-i gayr-i müstahsene: Güzel olmayan manalar

Mahlut: Karışık

Nush: Nasihat

Pend: Öğüt, nasihat

Beyne'z-zurafa: Zarifler arasındadır

Emsal-i bî-misal: Eşi benzeri olmayan

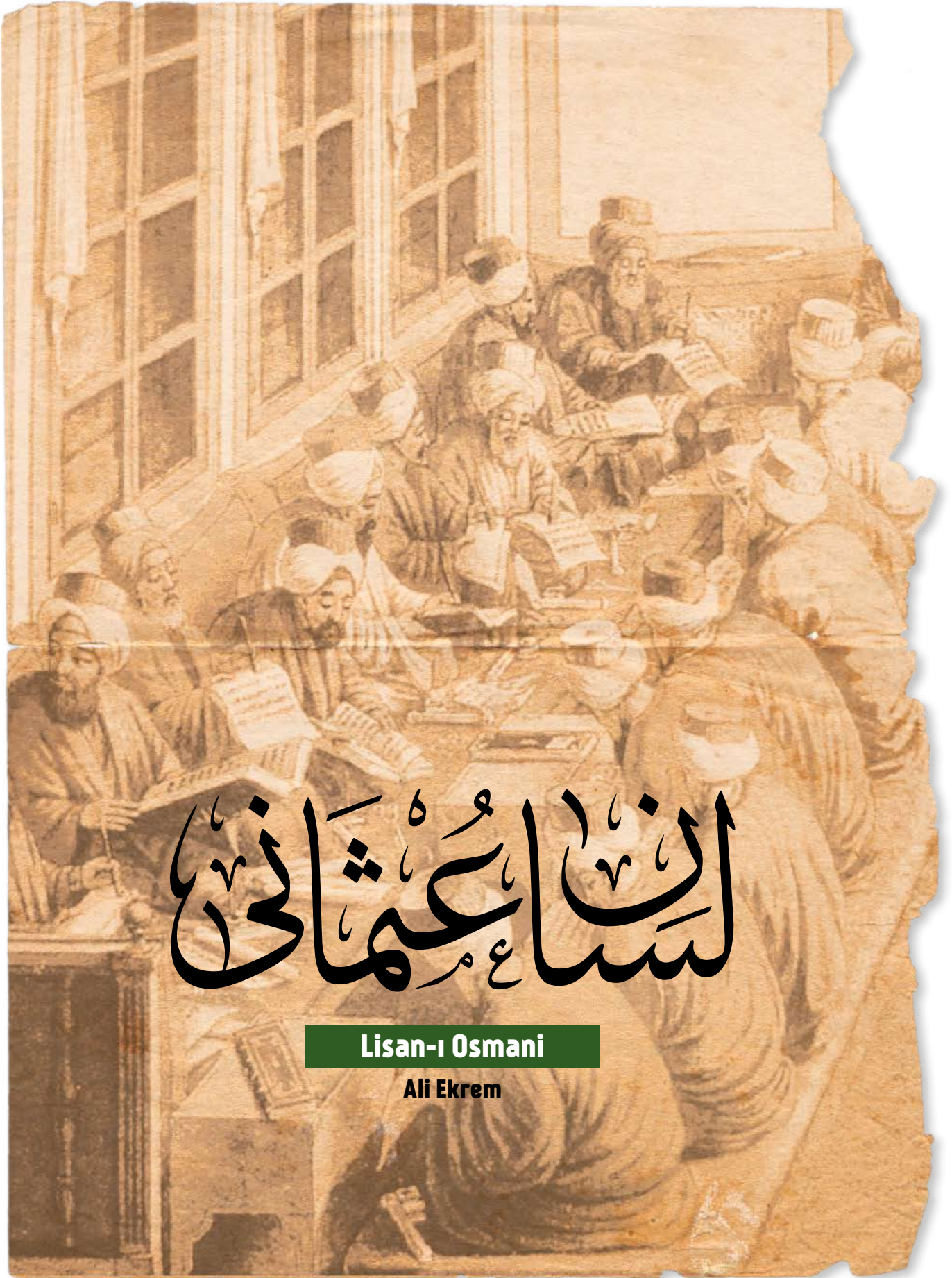
İntihab: Seçme

Lügaz: herhangi bir nesnenin ya da varlığın özellikleri anlatılarak yazılan manzum bilmecele

حرف لال ف

ال دن كلن خیری دریغ ایتمه
او ممد یغك طاش باش یارر
او یور ییلا نك قویرو غنه با صمه
آله مظلومك آهنی چیقار آهسته آهسته
اوفكه بال دن طائیدر
آزیرن جان دن ویرر چوق ویرن مالک
آرایان مولا سینده بولور جزا سینده
او کسز چوق کندی کو بکنی کند کسر
الله هر کسك قلبنه کوره ویرر
آلتون کبی اولان آد کی باقرا یتمه
المکایله قومید یغك شیئه طوقومه
انسان طامشدن پك کلدن ناز کدر
آخشا مک خیر ندرن صبا حک شری
ال یاره سی او کلور دیل یاره سی او کلز
آز طمع چوق زیان کسورر
ایلك آندیغی طاش اوزاق دوشر
او کمدق حاجی یی دوه اوستنده ییلا نك
انسانك آلاجه سی ایچنده در
اوفكه ایله قالقان زیان ایله اوتورر
استیانك بریوزی قاره ویر میانك ایکی یوز
او کوز اولدی اورتا قلق ایرلدی
آزیدیه بر خد متکار طوت
انصاف دینك یار سیدر
اوزاقدن طاوولك سسی خوش کلور
ادب سزدن عرض کی صاوتون آل
انسان نسیان دن خالی دکلدر
ایندیك خیر اور کو تدیك قور باغه دکر
ایکته یی کند وکه صو چو الدوزی ایله

لِسَانُ عُثْمَانِي

Lisan-ı Osmani

Ali Ekrem

سنکله ای مترنم لسان عثمانی ،
سنکله بن یازارم اک بلند افکاری ،
سنکله مشرق لاهوته یوکسه لیر روحم ،
جهان جهان کورورم کائنات دواری،
اورور خیاله بر انجلائی سبحانی !

بش آلتی یوز سنه اول کرکدی ، ترکیه مزی.
ظهور مزده براققدق ، عجم لسانی بزى
اسیر ایلدی ، زیرا عجم لسانندن
کلیردی فکر تمدن ، نصیبه عرفان
یازاردی صاحب « مولود » عجم اداسیله ،
عجم لساننه دوشمشدی « یونس امره » بیله.
عجم ده تابش ایمانه مظهر اولمشدی،
اونک ده روحنه قرآن لسانی طولمشدی،
دیمک لسانمیزک روحی نور قرآندر ،
بوکون او فیض مؤبد لسانده تاباندر .
بوخلقه صوکره تمدن کلنججه آوروپادن ،
بوتون علوم وفنونی مدققین زمان
عرب ، عجم کلماتیله ایلش تدوین ،
تشکیل ایتش او همتله برلسان متین .
دینیرکه « ملت ایچون یازمالی » کوزل : بزه سز
بوملتک بوتون افرادینی بیان ایدیکنز .
بوملتک بوتون افرادی کویاو ، چفتجیمیدر ؟
بوکون شباب منور ، زمان ایچون نادر
ده اولسه چهره آتی دکلیدر اوشباب ؟
عوام ایچون اونى ترك ایلک اولورمی صواب ؟
عوام ایچون ده شباب منور اولمالیدر :
چیچک حیاتی خورشید آسمانن آلیر .

Seninle ey müterennim lisan-ı Osmani
Seninle ben yazarım en bülend efkârı,
Seninle meşrık-ı lâhûta yükselir ruhum,
Cihan cihan görürüm kainat-ı devvarı,
Vurur hayalime bir incila-yı Sübhani!

Beş altı yüz sene evvel gerekti, Türkçemizi,
Zuhurumuzda bıraktık, acem lisanı bizi
Esir eyledi; zira Acem lisanından
Gelirdi fikretimden, nasibe-i irfan
Yazardı sahib-i “Mevlid” Acem edasıyla,
Acem lisanına düşmüştü “Yunus Emre” bile
Acem de tâbiş-i imana mazhar olmuştu,
Onun da ruhuna Kur’an lisanı dolmuştu,
Demek lisanımızın ruhu nur-ı Kur’an’dır,
Bugün o feyz-i müebbed lisanda tâbândır.
Bu halka sonra temeddün gelince Avrupa’dan,
Bütün ulûm ve fûnûnu müdakkikîn-i zaman
Arap, Acem kelimatıyla eylemiş tedvîn,
Teşekkül etmiş o himmetle bir lisan-ı metîn.
Denir ki “millet için yazmalı” güzel: bize siz
Bu milletin bütün efradını beyan ediniz.
Bu milletin bütün efradı köylü, çiftçi midir?
Bugün şebab-ı münevver, zaman için nadir
De olsa çehre-i âti değil midir o şebab?
Avam için onu terk eylemek olur mu savab?
Avam için de şebab-ı münevver olmalıdır:
Çiçek hayatını hurşid-i âsumandan alır.

لسان حاضری اشكال بی مثالیله ،	Lisan-ı hazırı eşkal-i bî-misaliyle
بیلن خزان عرفان بولور ، لسانی هله	Bilen hazâin-i irfan bulur, lisanı hele
بوتون قواعد مضبوطه سیله اوکرنمک	Bütün kavaid-i mazbutasıyla öğrenmek
شبابه فرضدر ! انسان ایچون بویوک برامک	Şebaba farzdır! İnsan için büyük bir emek
دکلدر اوکرنیورمک لسان مادرینی .	Değildir öğrenivermek lisan-ı mâderini.
آچک کتاب لسانک بوتون سرارئینی	Açın kitab-ı lisanın bütün serâirini
کورورسکیزکه عربجه ، عجمجه « ترکیلر »	Görürsünüz ki Arapça, Acemce “terkipler”
لسان خلقه یر ایتمش ، بوکون یازار ، سویلر	Lisan-ı halka yer etmiş, bugün yazar, söyler
بوتون قءاعد ترکیبی هر صنفدن خلق ،	Bütün kavaid-i terkibi her sınıftan halk,
براق براز او قویان قسمی جهل مطلقه باق :	Bırak biraz okuyan kısmı cehl-i mutlaka bak:
« سؤال خاطره کلام » دیور بوکون عمله ،	“Suâl-i hâtıra geldim” diyor bugün amele,
دیور « صباح شریفک » ماناو ، بالقجی بیله ..	Diyor “sabah-ı şerifin” manav, balıkçı bile.
ناصل « سلام علیکم » چیقار بوکون دیلدن ؟	Nasıl “Selamünaleyküm” çıkar bugün dilden?
ناصل دیمز « رمضان شریف » ترکیه بیلن ؟	Nasıl demez “Ramazan-ı Şerif” Türkçe bilen?
عجب « بویوک قاپی » دیرلرمی باب عالییه ؟	Acep “büyük kapı” derler mi Bâb-ı Âliye?
ویا « سرای هایون » بزم اهالییه	Veya “saray-ı Hümayun” bizim ahaliye
یابانچی سوزمیدر ؟ انصاف ایدک : « حقوق عباد » ..	Yabancı söz müdür? İnsaf edin: “hukuk-ı ibâd”,
« صفای عائله » یاخود « محبت اولاد »	“Safa-yı aile” yahut “muhabbet-i evlat”
بزم لسانمزه اجنبیمیدر ؟ هله بن ،	Bizim lisanımız ecnebi midir? Hele ben,
او ترکی آکلایه مامکه وفور جهلندن	O terki anlayamam ki vüfûr-ı cehlinden
دینتجه « رحمت مولی » نه در سؤال ایتسون ،	Denince “rahmet-i Mevla” nedir sual etsin,
« رسول اکرم » ی درک ایتسون ؛ او حالده نیچون	“Resûl-i Ekrem”i derk etmesin; o halde niçin
یاشار جهانده ؟ نه آکلار ؟ بووهم باطلدر :	Yaşar cihanda? Ne anlar? Bu vehm-i batıldır:
« جالاب » دین بزم اللهه پک یابانچی قالیر !	“Calab” diyen bizim Allah’a pek yabancı kalır!

« فصول اربعه » ، « علم منافع الاعضاء »
 بوتون بو يولده تراكيي ايلك تعداد
 نه ممكن ا ايشته مثال ، ايشته ساحه ايجاد :
 بولك ده كوستريكنز تركجهك اداسيله
 لسان فنه كيرر بر كوچوك نمونه بيله !
 « فضاي نامتناهي » يي شيمدى بز مثلا
 ناصل بيان ايدهرز تركجه ؟ يوقسه بي معنا
 بر التزام تصنعيميدر لسان علوم ؟
 لسان ، لسان فنون اولماقجه اك مشئوم .
 سقوط جهله كرفتار اولور بوتون ملت ،
 قازار مزاريمزي ساده لك دينن علت !

عوام ايچون يازيكنز سز ، بو حقه كنز ، بزده
 شباب ايچون يازارز بي عديل و نازنده
 خواص امته شايان نفائس اشعار .
 سما سما طبقاتيله خلق ايچون افكار
 جهانده نامتناهيدر ، ايشته قدرت حق
 جهاني بويله ياراتمش ، بوسري آكلاماق
 تعند ايمكه وابسته در ، واراك سزلر
 عوام خلقه اولك بر كزيده بر رهبر .
 بو طرزي بن سورم ، سز عوام ايچون يازيكنز .
 آچيق لسان ايله يك ساده نغمه لر يالكنز
 طوقونمايك بولسانك بيان شدنه ،
 طوقونمايك اونك آهنگ ذي جلادته !
 طوقونمايك ، ييقيلير يوقسه اك بيوك آمال ،
 لسان باتارسه چوكر شاهراه استقبال !
 طوقونمايك ، بولسان چونكه دين و تاريخك
 لسانيدر ، اوني تمثيل ايدن بيان كزين
 بوتون مفاخر ماضي لسانيدر ، براقك
 اوازاق عصرلري ، آتي تابداره باقك !

“Fusul-i erbaa”, “İlm-i menafiü'l-a'za”...

Bütün bu yolda terakibi eylemek ta'dad

Ne mümkün işte misal, işte saha-i icad:

Bulun da gösteriniz Türkçenin edasıyla

Lisan-ı fenne girer bir küçük numune bile!

“Feza-yı nâ-mütenahi”yi şimdi biz mesela

Nasıl beyan ederiz Türkçe? Yoksa bî ma'na

Bir iltizam tasannu'u mudur lisan-ı ulûm?

Lisan, lisan-ı fûnun olmadıkça en meş'ûm

Sukut-ı cehle giriftar olur bütün millet,

Kazar mezarımızı sadelik denen illet!

...

Avam için yazınız siz, bu hakkınız, biz de

Şebab için yazarız bî-adîl ve nazende

Havâss-ı ümmete şâyân-ı nefâis iş'âr

Sema sema tabakatiyla halk için efkâr

Cihanda nâmütenâhîdir, işte kudert-i Hak

Cihanı böyle yaratmış, bu sırrı anlamamak

Taannüd etmeye vabestedir, varın siz

Avâm halka olun bergüzide bir rehber.

Bu tarzı ben severim, siz avâm için yazınız.

Açık lisan ile pek sade nağmeler... yalnız

Dokunmayın bu lisanın beyan-ı şiddetine,

Dokunmayın onun aheng-i zî-celadetine!

Dokunmayın, yıkılır yoksa en büyük âmâl,

Lisan batarsa çöker şahrâh-ı istikbal!

Dokunmayın, bu lisan çünkü din ve tarihin

Lisanıdır, onu temsil eden beyan-ı güzün

Bütün mefâhir-i mazi lisanıdır, bırakın

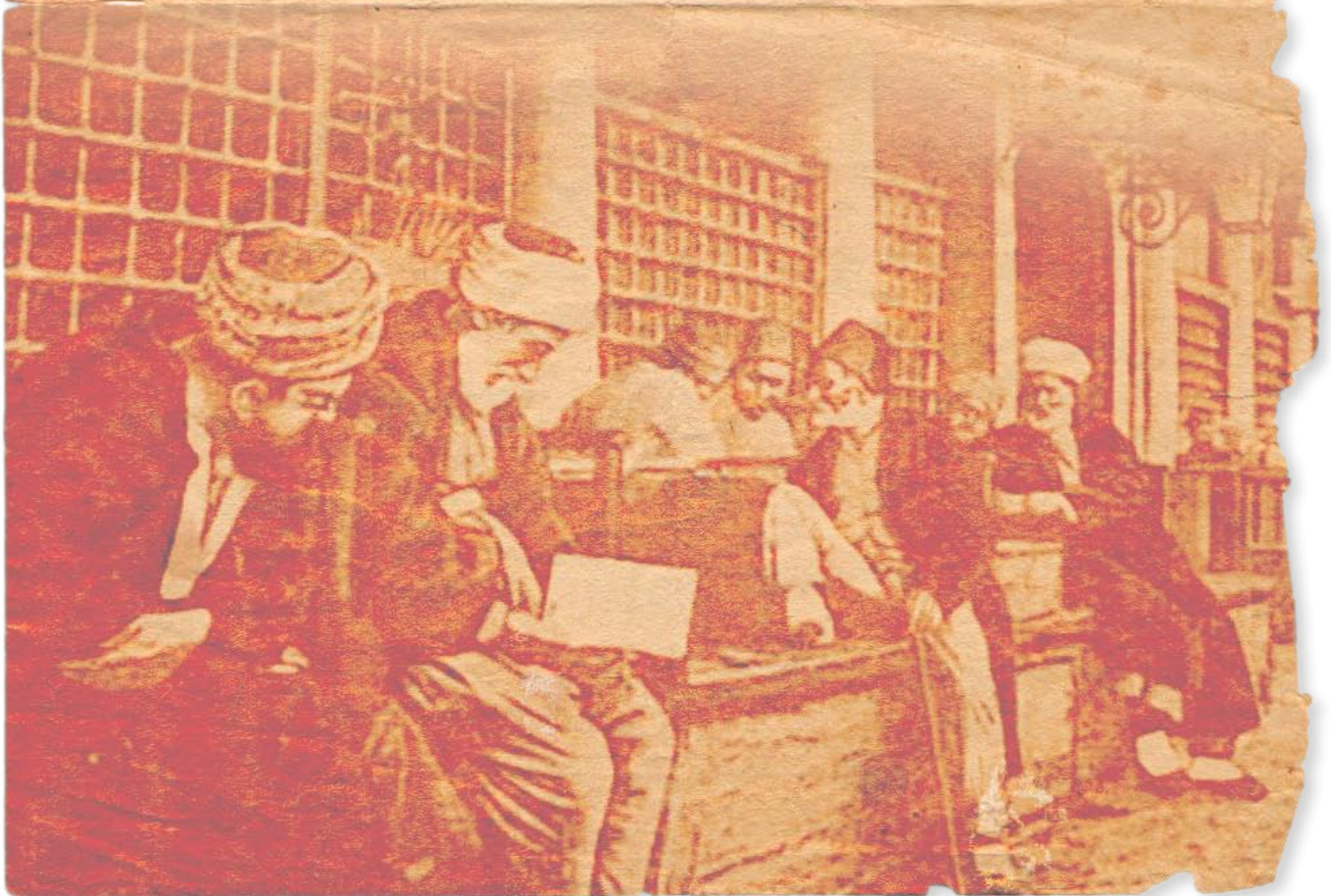
Uzak asırları, âtî-i tâbdâra bakın

سن ای لسان خوارق بیان عثمانی
 که عصر حاضره شایان ذقینۀ عرفان ،
 که روح مات ایچون ترجمان صادق
 محمد امتی اولدقجه تالی قرآن ،
 جدار کعبه یه اوردقجه عرش یزدانی ،
 بو خلق ایچون قالدقجسک بو خلقه لایق
 سنکله بن یازارم زهره دن لطیف اشعار ،
 سنکله بن چیقارم تا بروج سیاره ،
 قالیر خزانه ملتده « جنبش ابجار » ،
 قالیر طورور ابدیتده شعر « طیاره » !
 سنک تکامل نورکله برفضای بعید
 ایدر خیالیه بیکلرجه کهکشان تمید !

۱۷ مارت سنه ۳۳۰

Sen ey lisan-ı havâlık-ı beyan-ı Osmani
 Ki asr-ı hâzıra şâyân-ı define-i irfan
 Ki rûh-ı millet için tercüman-ı sadıksın;
 Muhammed ümmeti oldukça tâli-i Kur'an,
 Cidâr-ı Ka'beye urdukça arş-ı Yezdânî,
 Bu halk için kalacaksın bu halka lâıksın
 Seninle ben çıkarım ta buruc-ı seyyara
 Seninle ben yazarım zümreden latîf-i iş'âr,
 Kalır hazane-i millette cünbüş-i ebhar,
 Kalır durur ebediyette şî'r-i tayyare
 Senin tekâmül-i nurunla bir fezâ-yı baîd
 Eder hayalime binlerce keheşan temdid

17 Mart sene 330

آیاصوفیه

AYASOFYA

Osman Yüksel Serdengeçti

ای اسلامک نوری، ترکلگک غروری آیاصوفیه! شرفه لرنده فتحک،
فاتحک شرفی ایشیل ایشیل یانان محتشم معبد! نه دن بویله بوم بوش،
نه دن بویله بر خوشسون؟

هانی مناره لرندن کوکلره یوکسلن، تا... ماورادن کلن، اذانلر؟
هانی او الهی دور، الهی نظاملر!

آیاصوفیه سس ویرمیور! آیاصوفیه بر خوش، آیاصوفیه بوم بوش!
هانی نرده، شو محتشم منبرده، بیگلرجه آرک، بیگلرجه غازینک باش
قویدیغی شو تمیز یرده، شیمدی هانگی کیرلی آیاقلر طولاشیور؟
آیاصوفیه آیاصوفیه! سنی بو حاله قویان کیم؟ سنی چیریل چییلاق
صویان کیم؟

Ey İslam'ın nuru, Türklüğün gu-
ruru Ayasofya! Şerefelerinde fet-
hin, Fatih'in şerefi ıslıl ıslıl yanan
muhteşem mabed! Neden böyle
bomboş, neden böyle bir hoş-
sun?

Hani minarelerinden göklere
yükselen, ta... maveradan gelen,
ezanlar?

Hani o ilâhî devir, ilahi nizamlar!
Ayasofya ses vermiyor! Ayasofya
bir hoş, Ayasofya bomboş!

Hani nerde, şu muhteşem min-
berde, binlerce erin, binlerce
gazinin baş koyduğu şu temiz
yerde, şimdi hangi kirli ayaklar
dolaşıyor?

هانى، كوڭللردن قبهلره، قبهلردن كوڭللره كورول كورول آقان،
سینهلر یاقان قرآن سسلری!

قرآن سسلری دیڭدیریلیمش، مسلمانلر سیڭدیریلیمش! الله-
محمد، خلفای راشدینڭ، بو دین اولولرینڭ اسملری قبهلردن یرلره
ایندیریلیمش!

فتحڭ، فاتحڭ معبدندن کتاب مبینی، بو اولو دینی قالدیران کیم؟
دینمزه، ایمانمزه صالدیران کیم؟

عصرلق سورلرڭ آرقه سندن کهنه بیزانسی خورتلاقمق ایستهین
کیمڭ الی، بونی سویلهینلر کیمڭ دیلی، آیاصوفیه یی پوت خانه
یاپان هانگی دلیدر!

اللی قوروسون، دیللی قوروسون!
آیاصوفیه آیاصوفیه، سنی بو حاله قویان کیم؟ سنی چیریل چیپلاق
صویان کیم؟

آیاصوفیه! ای محتشم معبد!
کل ایتمه، بزى ترك ایتمه!

بزلر فاتحڭ طورونلری بتون پوتلری دویروب سنی جامعہ چویره جکلر.
کوز یاشلریله آبدست آلارق سجدهلره قاپاناجقلر... تهلیل و تکبیر
صدالری بوش قبهلریڭی یڭیدن طولدیراجق...

ایکنجی بر فتح اولاجق... اوزانلر بونڭ دستاننی یازاجقلر، اذانلر
اعلاننی ییاجقلر...

سسز و اؤکسز مناره لرڭدن یوکسلن تکبیر سسلری فضالری
یڭیدن ایڭلته جک. شرفه لرڭ بینہ اللہڭ و اونڭ سوگیلی پیغمبری
حضرت محمدڭ شرفنه ایشیل ایشیل یاناجق...

بتون دنیا فاتح دیریلدی صاناجق...

بو اولاجق آیاصوفیه، بو اولاجق!

ایکنجی بر فتح، یڭی بر بعث بعد الموت...

بو محقق...

بو کونلر یاقین، بلکه یارین، بلکه یاریندن ده یاقین!

Ayasofya Ayasofya! Seni bu hale
koyan kim? Seni çırılçıplak soyan
kim?

Hani, gönüllerden kubbelere,
kubbelerden gönüllere gürül gü-
rül akan, sineler yakan Kur'an
sesleri!

Kur'an sesleri dindirilmiş, Müs-
lümanlar sindirilmiş! Allah-
Muhammed, Hülefa-i Râşidîn'in,
bu din ulularının isimleri kubbe-
lerden yerlere indirilmiş!

Fethin, Fatih'in mabedinden
kitab-ı mübini, bu ulu dini kal-
dıran kim? Dinimize, imanımıza
saldıran kim?

Asırlık surların arkasından köh-
ne Bizans'ı hortlatmak isteyen
kimin eli, bunu söyleyenler kimin
dili, Ayasofya'yı put hane yapan
hangi delidir!

Elleri kurusun, dilleri kurusun!

Ayasofya Ayasofya, seni bu hale
koyan kim? Seni çırılçıplak soyan
kim?

Ayasofya! Ey muhteşem mabed!
Gel etme, bizi terk etme!

Bizler Fatih'in torunları bütün
putları devirip seni camiye çe-
virecekler. Gözyaşlarıyla abdest
alarak secdelere kapanacaklar...
Tehlil ve tekbir sadaları boş kub-
belerini yeniden dolduracak...

İkinci bir fetih olacak... Ozan-
lar bunun destanını yazacaklar,
ezanlar ilânını yapacaklar...

Sessiz ve öksüz minarelerinden
yükselen tekbir sesleri fezalari
yeniden inletecek. Şerefelerin
yine Allah'ın ve onun sevgili Pey-
gamberi Hz. Muhammed'in şere-
fine ısl ısl yanacak...

Bütün dünya Fatih dirildi sana-
cak...

Bu olacak Ayasofya, bu olacak!

İkinci bir fetih, yeni bir basü
bade'l-mevt...

Bu muhakkak...

Bu günler yakın, belki yarın, belki
yarından da yakın!

İngilizlerin İslamiyet'te Gayesi

— انگلیز لک اسلامیتده غایه سی —

هندستانک (کالکونه) شهرنده چبقار (السلام) غنتمه سی محرری شباط
ماهک صوک نسخهنده دیورکه : ای اسلاملر ای شرق ا وهلدی ولمذاشار
انگلیز لک بزله قارشى نعتیب ایتدیکى غایه الک یوک بولونان عاموا و شاهیرندن
(غلادستون) نک اوندرده اوردرل مجاسفده ایراد ایتدیکى نطقده کی [قران
یربوزنده موجود ایکن انگلیزله راحت یوق] قضیه سیدر . غلادستونک
بوندى کی مقصدی ایه بتور عالم اسلام ودولایسه له جامعه شریفه نک محویدر .
لکن محمدلی خان وعادی بی فداکار مجاهدلر حقیقی ادراک ایدرک
انگلیز لک اشبو غایه نه سد چکمک اوزره و اسلاملرک الک یوک استغادکاهی
اولان استانبولده کی خلافت اسلامییه معاوتدن بران کیری طور دیورلر
بقالم انگلیز رجالی حکومتی نه وقت شو آری سیاستلرینی تصحیح
ایده یله چکاردر ؟

Hindistan'ın (Kalkota) şehrinde çıkar (Esselam) gazetesi muharriri Şubat mahının son nüshasında diyor ki: Ey İslamlar ey şark! Ve Hindli vatandaşlar İngilizlerin bizlere karşı takip ettiği gaye en büyük bulunan ulema ve meşahirinden (Gladiston)'un Londra'da lordlar meclisinde îrad ettiği nutkunda [Kur'an yeryüzünde mevcut iken İngilizlere rahat yok] kaziyesidir. Gladiston'un bundaki maksadı ise bütün âlem-i İslam ve dolayısıyla câmia-i şerifenin mahvıdır. Lakin Muhammed Ali Han ve âidi gibi mücahidler hakikati idrak ederek İngilizlerin işbu gayesine sed çekmek üzere ve İslamların en büyük istinadgahı olan İstanbul'daki Hilafet-i İslamiyeye muavenetten bir an geri durmuyorlar. Bakalım İngiliz ricali hükümeti ne vakit eğri siyasetlerini tashih edebileceklerdir?

ایک دیرہم چکرک

İKİ DİRHEM BİR ÇEKİRDEK

عثمانلیده درهم، اوقه‌نڭ درت یوزده برینه اشیت اولان، ۳،۱۴۸ گراملق اسکى بر آغیرلق اولچوسیدر. استانبول ایچون بر درهم ۳،۲۰۷ گرام اولارق تثبیت ایدیلمشدر. چکرک ايسه، قویومجیلقدہ قوللانیلان و بش سانتیغرامہ اشیت اولان آغیرلق اولچوسیدر. بر آلتین سکه ايسه، ایکى درهم بر چکرک آغیرلغندہ کلمکدهدر. یعنی، بر آلتین لیره، ایکى درهم بر چکرک اولارق باصیلیمقدهدر. کوزل کینیمش کیشیلره ده بگنیلمشک افاده‌سی اولارق دینیلمه‌یه باشلانمشدر. آلتین قیمتندہ و پیریل پیریل کیم آڭلامنه، ”باق سگا، ایکى درهم بر چکرک کینیمش“ دینیلیمکدهدر.

بو یاقیشدیرمه، آغیرلق اولچوسى اولارق اوقه‌نڭ قوللانیلدیغى اسکى دورلردن قالمه‌در. بر اوقه، بوکونكى اولچولرله ۱۲۳۸ گرام طوتار. اوقه‌نڭ درت یوزده برینه، درهم آدى ویریلیر. (شیمدیكى گرام ایله عین بریم اولدیغنى صانارق گرام دییه‌جک یرده درهم دینیلیمسى خطالیدر.) درهم، داها زیاده حسّاس ترازولر ایچون قوللانیلان بر اولچودر. آنجق صرّافلر، درهمدن داها حسّاس اولچوملر ایچون بر آغیرلق بریمی داها قوللانیلیلر. بوڭا چکرک دینیرکه طویلام، ۵ سانتیغرام قارشیلیدر. اسکى دورلرڭ اڭ قیمتلى پاره‌سى اولان بر عثمانلى آلتینی، طویلام ایکى درهم و بر چکرک آغیرلغه صاحبدر.

Osmanlıda Dirhem, Okkanın dört yüzde birine eşit olan, 3,148 gramlık eski bir ağırlık ölçüsüdür. İstanbul için bir dirhem 3,207 gram olarak tespit edilmiştir. Çekirdek ise, kuyumculukta kullanılan ve beş santigrama eşit olan ağırlık ölçüsüdür. Bir altın sikke ise, iki dirhem bir çekirdek ağırlığında gelmektedir. Yani, bir altın lira, iki dirhem bir çekirdek olarak basılmaktadır. Güzel giyinmiş kişilere de beğenilmişlik ifadesi olarak denilmeye başlanmıştır. Altın kıymetinde ve pırl pırl giyim anlamına, “Baksana, iki dirhem bir çekirdek giyinmiş” denilmektedir.

Bu yakıştırma, ağırlık ölçüsü olarak okkanın kullanıldığı eski devirlerden kalmadır. Bir okka, bugünkü ölçülerle 1238 gram tutar. Okkanın dört yüzde birine, dirhem adı verilir. (Şimdiki gram ile aynı birim olduğunu sanarak gram diyecek yerde dirhem denilmesi hatalıdır.) Dirhem, daha ziyade hassas teraziler için kullanılan bir ölçüdür. Ancak sarraflar, dirhemden daha hassas ölçümler için bir ağırlık birimi daha kullanılır. Buna çekirdek denir ki toplam, 5 santigram karşılığıdır. Eski devirlerin en kıymetli parası olan bir Osmanlı altını, toplam iki dirhem ve bir çekirdek ağırlığa sahiptir.

KELİMELERİN KÖKENLERİNE YOLCULUK

كلمه لرك كوكنلرينه يولجلىق

DR. MİRZA İNAK mirzaakmescidli@gmail.com

سوکیلی دوستلر، بهار آیلرندن مایس کلییور. نیسانی اوغورلادق. مایس آی باشنده خضر الیاس کلییور، اورته سنده برات کیجه سی، صوگنده ایسه رمضان آی اولریمزه مسافر اولاجق ان شاء الله. بو اوج اوزل زمان مادی و معنوی یوکسلیشمزه، ایلرله مه مزه، حضور و موتلولغمزه وسیله اولمه سنی ربمزدن نیاز ایدیورز. هله او رمضان شریف که، او مبارک آیه خوش کلدک دییورز، رحمت طولی برکتلی حاليله بزلره ان شاء الله بولقلر، فیضلر، کوزللکله، خیرلر، مغفرتلر کتیریر دییه دعالر ایدیورز. بو آیکی یازیمزده بو معنالرك افاده سی اولان کلمه لرك كوكنلرينه يولجلىق یایلم ایسته دک. اوت، ایلک کلمه مز “رمضان”

Sevgili dostlar, bahar aylarından mayıs geliyor. Nisanı uğurladık. Mayıs ayı başında Hıdırellez geliyor, ortasında berat gecesi, sonunda ise Ramazan ayı evlerimize misafir olacak inşallah. Bu üç özel zaman maddi ve manevi yükselişimize, ilerlememize, huzur ve mutluluğumuza vesile olmasını Rabbimizden niyaz ediyoruz. Hele o Ramazan- şerif ki, o mübarek aya hoş geldin diyoruz, Rahmet dolu bereketli haliyle bizlere inşallah bolluklar, feyizler, güzellikler, hayırlar, mağfiretler getirir diye dualar ediyoruz. Bu ayki yazımızda bu manaların ifadesi olan kelimelerin kökenlerine yolculuk yapalım istedik. Evet, ilk kelimemiz “Ramazan”

رمضان

RAMAZAN: (رمضان) Bu kelime Arapça bir kelimedir. “Ramazan”; “**yanmak**” demektir. “**Ramaz**” kelimesi güneşin sıcaklığının şiddetinden gayet kızmasıdır ki böyle pek kızgın yere “ramda” denir. “Ramazan” “**ramda**” fiil kökünden “yanmak” manasına gelir. Yani kızgın yerde yalın ayak yürümekle yanmak demektir. Bu aya “**Ramazan**” denmesinin diğer bir sebebi ise bu ayın günahları yaktığı içindir. Bu ayda açlık ve susuzluk hararetinden ıstırap çekilir. Veyahut oruç hararetinden günahlar yakılır.

اورuç

ORUÇ: (اورuç) Farsça kökenli bir kelimedir. Arapçası “**savm**”dır. Farsça “**rûze**” kelimesinin önce “**urûze**” daha sonra “**uruç**” nihayetinde de “**oruç**” şeklinde değişimiyle günümüze gelmiştir. İslâm dininin beş şartından biri olan, imsaktan güneş batıncaya kadar yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durma şeklindeki ibadettir. İslâm büyükleri üç çeşit oruçtan bahsetmişlerdir. Ruhun orucu ihtiraslı olmamaktır (kanaat gibi). Aklın orucu hevâ ve hevese aykırı hareket etmektir. Nefsin orucu yeme, içme, harama karşı perhizkâr olmaktır.

HIDIRRELLEZ: (خضر الياس) Kelime kültürümüzün önemli kelimelerinden biridir. Bu kelime “**Hıdır**” ve “**İlyas**” kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşan bileşik bir kelimedir. “**Hıdırellez günü**” için kültürümüzde Hızır Aleyhisselam ile Hz. İlyas’ın bir araya gelip buluştukları, bereketin bolluğun arttığı gün olduğuna inanılır.

Hıdırellez günü, Miladi takvime göre 6 Mayıs’tır. Halk takviminde 6 Mayıs’tan başlayıp 4 Kasım’a kadar olan süre Hızır Günleri adıyla anılır ve yaz mevsimi başlar. 8 Kasım’dan 5 Mayıs’a kadar olan süre ise Kasım Günleri adıyla isimlendirilip kış mevsimini oluşturmaktadır. Bu yüzden 5 Mayıs günü gecesi kış mevsiminin bitip sıcak yaz günlerinin başladığı anlamına gelmektedir.

Hıdırellez Bayramı ve Hızır kültürü, ilk çağlardan itibaren Mezopotamya, Anadolu, İran, Balkanlar ve hatta bütün Doğu Akdeniz ülkelerinde bahar ya da yazın gelişiyse sevinci belli eden bir inanış olarak gözlemleniyor.

İslamiyet’e göre Hazret-i Hızır ve İlyas Aleyhimesselem hayattadır. Lakin onların hayatları bizim hayatımızdan biraz farklıdır. Mesela onların hayatı bir derece serbesttir. Yani, bir vakitte pek çok yerlerde aynı anda bulunabilirler. Bazen, istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler; fakat bizim gibi mecbur değillerdir. Pek çok evliyalara görüşüp sohbet ettikleri ise çok kesin bir hakikattir.

BERAT: (برأت) Aslı Arapça “**berá’et**” olan bu kelime “**borçtan aklanma**” manasındadır. Ayrıca bu kelime bir kimseye herhangi bir imtiyaz verildiğini gösteren belge anlamındadır. Kameri aylardan üç ayların 2. Ayı olan Şaban ayının 14. gününün 15. güne bağlayan af ve rahmet gecesine de bu isim verilmiştir.

İSTİSMAR: (استثمار) Bu kelime Arapçadan dilimize geçmiştir. Çoğumuzun bildiği “**meyve, kâr, fayda**” manasındaki “**semerre**” kelimesinden köken almıştır. “**Semerelenmeyi isteme**” anlamındadır. Kelime Türkçeye geçince Arapçadan farklı bir kullanım alanı bulmuştur. “**bir şeyden faydalanma, birinin iyi niyetini kötüye kullanma, sömürme**” anlamında kullanılır.

İMSAK: (امساك) Bu kelime Arapça kökenli bir kelimedir. “**Tutmak**” anlamına gelen “**mesk**” kökünden türetilmiştir. Nefsine hâkim olup oruç için bazı şeylerden el çekmenin yani oruç tutmanın “**başlama zamanını**” ifade eder. Osmanlıda bir güzel bir adet olarak orucun başlama ve bitiş vakitlerini tarihiyle gösteren “**imsakiye**” denilen zaman çizelgeleri vardı. Bu güzel adet hâlâ yurdumuzda ve âlem-i İslam’da yaşatılmaktadır.

100 SENE ÖNCESİNDEN UNUTULMUŞ BİR MESLEK: TAYYÂRE RÂSIDLIĞI

۱۰۰ سنه اوشجه سندن اونوتولمىش بر مسلك: طياره راصدلىقى

ARIF EMRE GÜNDÜZ arifemreg@gmail.com

ايلك عسكرى اوچاقلر، ايكي كيشىلىكى. اوشده پيلوت، آرقه ده ايسه راصد اوتوروردى. راصدلىر خريطه يه باقاراق، پيلوته كیده جكلرى يولى تعريف ايدردى. ويريلن امرى يرينه كتيريلمه سنده پيلوته يارديمچى اولورلردى. اوچاقلرده كى ماكينالى تفنكلرى راصدلىر قوللايىردى. حتى بومبەلرى ده آشاغى يه راصدلىر بيراقيردى. بر نوع، بوكون اوچاقلرلى قوللانيلمسى ايجون اوش قىسمنده كى يانوده بولونان برچوق دوگمه نى يرينه، راصدلىر كورو ياپاردى. طرابلس غرب حربنده عسكرلىرىمزه ايتاليان اوچاقلرينى بومبە آتمسى، تاريخده بر صواشده اوچاغنى قوللانيلمه سنى ايلك اورنگيدر. بو سبيله بو تاريخدن اعتباراً عثمانلى بوروقراسيسى، طياره جيلگى كليشديرمك ايجون الندى كلى ياشمىشدر. حتى كوچك چكمله ده ايلك طياره جيلك مکتبىمىز آچيلديغى حالده، داها فضله پيلوت و راصد يتيشديره بيلمك ايجون برچوق عسكرىمىز آوروپه يه اگيتيمه كوندريلمىشدر.

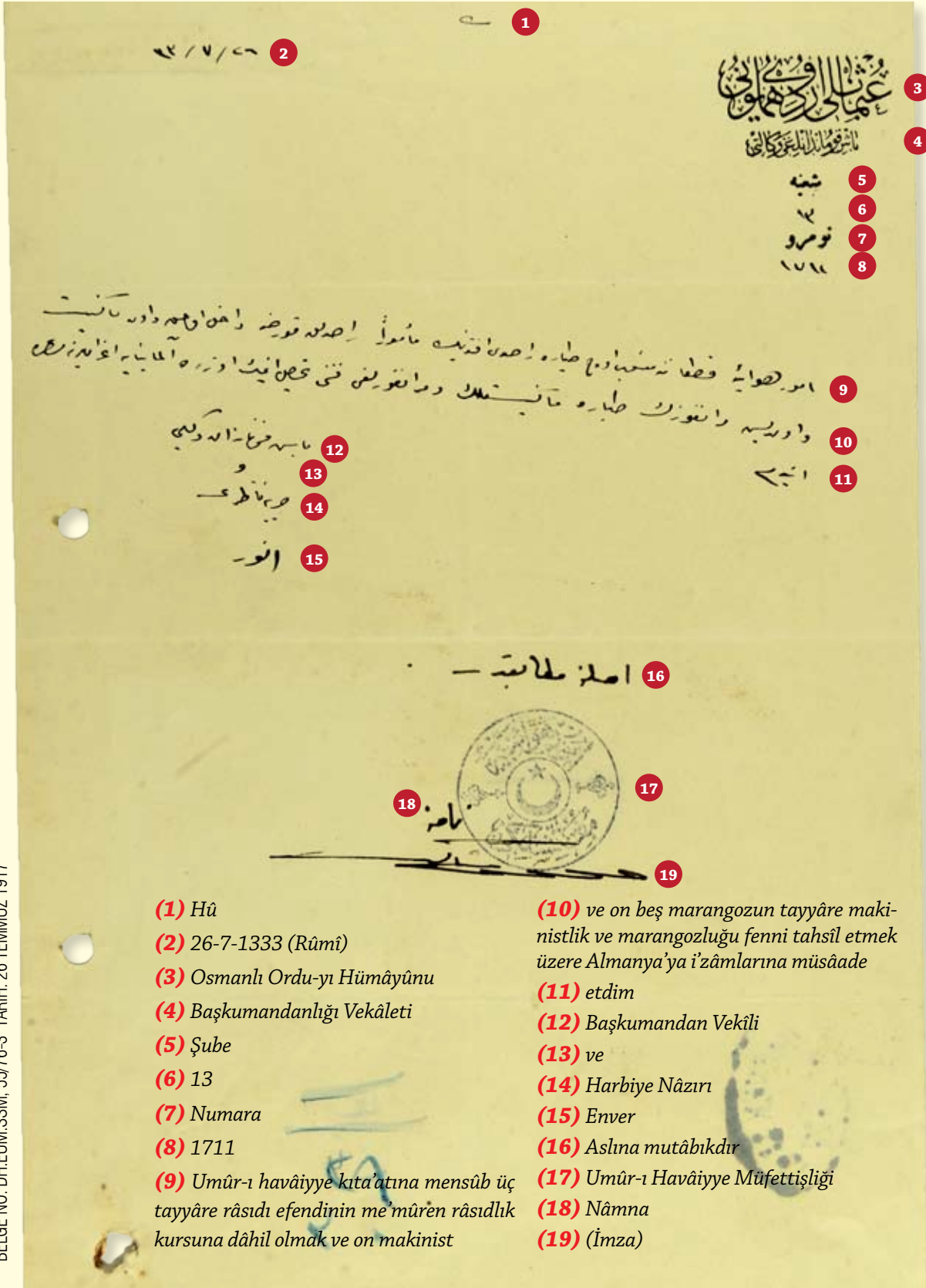
انجى جهان حربى ياتلاق و يردكدن صوگره اگيتيم ايجون، پيلوتلر و راصدلىر او يىللرده مقيمىز اولان آلمانيه يه كيتيمه يه باشلاديلر. ۴ ايلول ۱۹۱۷ تاريخنده باش قوماندان و كىلى انور پاشا طرفندن اوش راصد، اگيتيم ايجون بالقان ترنيله آلمانيه يه كوندريلدى. بو طورومى عثمانلى اوردوى همايونى باش قوماندانلىغى و كالتنىك "۳-۱-۷۶/۵۵" نولى بلكه لرنندن آگلايابيليوروز.

İlk askerî uçaklar, iki kişilikti. Önde pilot, arkada ise râsîd otururdu. Râsîdler haritaya bakarak, pilota gidecekleri yolu tarif ederdi. Verilen emrin yerine getirilmesinde pilota yardımcı olurlardı. Uçaklardaki makinalı tüfekleri râsîdler kullanırdı. Hatta bombaları da aşağıya râsîdler bırakırdı. Bir nevi, bugün uçakların kullanılması için ön kısmındaki panoda bulunan birçok düğmenin yerine, râsîdler görev yapardı. Trablusgarp Harbinde askerlerimize İtalyan uçaklarının bomba atması, tarihte bir savaşta uçağın kullanılmasının ilk örneğidir. Bu sebeple bu tarihten itibaren Osmanlı bürokrasisi, tayyâreciliği geliştirmek için elinden geleni yapmıştır. Hatta Küçükçekmece’de ilk tayyarecilik mektebimiz açıldığı hâlde, daha fazla pilot ve râsîd yetiştirebilmek için birçok askerimiz Avrupa’ya eğitime gönderilmiştir.

1.Cihan Harbi patlak verdikten sonra eğitim için, pilotlar ve râsîdler o yıllarda müttfikimiz olan Almanya’ya gitmeye başladılar. 4 Eylül 1917 tarihinde Başkumandan Vekili Enver Paşa tarafından üç râsîd, eğitim için Balkan treniyle Almanya’ya gönderildi. Bu durumu Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu Başkumandanlığı Vekâletinin “DH.EUM. SSM, 55/76-1-3” nolu belgelerinden anlayabiliyoruz.

TAYYARE RASIDLİK KURSU İÇİN ALMANYA'YA GÖNDERİLECEKLER İÇİN İZİN

BELGE NO: DH.EUM.SSM, 55/76-1 TARİH: 28 AĞUSTOS 1917

444 - 1 - 22 2

1

9 در سعادت و رزق و فلاح و عافیت

عَمَّا لِي فِي هَذِهِ

ما شروا نأكله حتى نؤكله

شعبہ

12

نومرو

cc, 9

موت سعدی ربط ارفقہ شہید بوجہ المیارہ اعلیٰ قوت و اعلیٰ قوت ۱۶۰۰

بـاع صالحه با نصابه له

تدبره انفايده بايود

24

13

15

- (1) Hû
(2) 28-8-1333 (Rûmî)
(3) Osmanlı Ordu-yı Hümayyûnu
(4) Başkumandanlığı Vekâleti
(5) Şube
(6) 13
(7) Numara
(8) 2219
(9) Dersaâdet Merkez Kumandanlığına
(10) Sûret-i musaddakası merbût emr-i nezâ-
retpenâhî mûcibince Almanya'da râsıdlık kur-
suna dâhil olmak üzere 4/9/33
(11) tarih Salı günü Balkan treniyle hareket
edecek olan tayyâre râsıdı Yüzbaşı Selahaddîn
ve Mülâzım-ı Evvelleri
(12) efendilere iktizâ eden pasaportun i'tâsı
zımında muhtıradır.
(13) Umûr-ı Havâiyye Müfettişliği
(14) Nâmına
(15) (İmza)

OSMANLIDA BELGE VE YAZI ÇEŞİTLERİ

İSTANBUL'DA BİR KAFKAS KARTALI

H. HALİT ATLI

Osmanlı Devleti, kuruluş esaslarından olan dine ve ilme verdiği kıymeti tarihi boyunca göstermiş, padişahlar uzak diyarlardaki âlim ve değerli zatları Osmanlı ülkesine özellikle de payitahta getirterek onların birikimlerinden istifade etmişlerdir. Yüce hilafetin merkezi olan İstanbul yüzyıllar boyunca bu minvalde birçok değerli âlim ve şahsiyeti misafir etmiştir. Onlardan biri de, Kafkas kartalı Şeyh Şamil'dir.

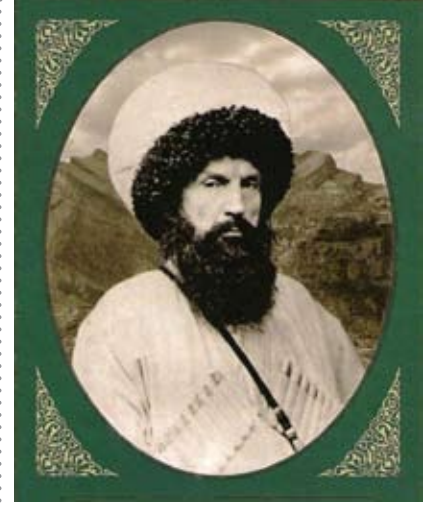
Şeyh Şamil, Rusların Kafkaslardaki Dağıstan ve Çeçenistan topraklarını işgaline karşı 1829'dan 1834'e kadar imamın yardımcısı olarak, bu tarihten 1859 yılına kadar geçen sürede imam olarak direnen bir mücahiddir. 25 sene boyunca güçlü Rus ordularına karşı kahramanca çarpışan ve asla esareti kabul etmeyen Şeyh Şamil'in mücadelesi, özellikle Kafkasya coğrafyasında yaşayan Müslümanlar tarafından hiçbir zaman unutulmamıştır.

Aynı zamanda Nakşibendi şeyhi olan İmam Şamil, uzun cihad yılları boyunca Rusları epeyce uğraştırmış ve kıt imkânlarla da olsa işgallerini engellemiştir. Özellikle 1853 Ekim'inde başlayan Osmanlı-Rus savaşına karşı Osmanlı safında yer alan ve bazı harekâtları ortak yapmak isteyen Şeyh Şamil'e, birtakım aksilikler sebebiyle Osmanlı Devleti olumlu cevap verememiş, buna rağmen onu Dağıstan serdar-ı ekremi unvanıyla taltif etmiş, ayrıca yardımcılarına da çeşitli rütbeler vermiştir. Bu sayıda okuyacağımız 1854 tarihli iki vesika bu konuları içer-

mektedir. İlk belge, Şeyh Şamil'in Osmanlı Devleti'ne gönderdiği takririn Halil Paşa tarafından şifahen beyanı, ikinci belge ise, buna cevap niteliğinde olan irade-i seniyyedir.

1859 tarihine kadar çok zor şartlarda da olsa vatan toprağını müdafaa eden Şeyh Şamil, 6 Eylül 1859'da 70.000 kişilik Rus ordusuna karşı koyamamış, oğullarıyla birlikte teslim olmuştur. Başta Rus Çarı Aleksandr olmak üzere bütün Rus komutanlar onu saygıdeğer bir düşman olarak karşılamış, hatta kılıcı kendisine iade edilmiştir. Yaklaşık 10 senelik rahat bir esaret hayatından sonra hacca gitmek niyetiyle 31 Mayıs 1869'da İstanbul'a gelen ve Sultan Abdülaziz'le görüşen Şeyh Şamil'i görmek arzusuyla bütün İstanbul ahalisi Boğaziçi'ne akın etmiş, İstanbul, tarihinde müstesna anlarından birini yaşamıştır. Bu cesur Kafkas kartalını ayakta karşılayan Sultan Abdülaziz'in, şeyhi görünce "Babam mezarından kalksaydı ancak bu kadar sevinirdim" dediği rivayet edilir. Şeyh Şamil, yaklaşık yedi ay sonra Ocak 1870 tarihinde hacca gitmeden evvel Sultan Abdülaziz'le tekrar görüşmüştür. Üçüncü belgemiz bu görüşmenin onaylanmasına ilişkin bir irade kaydıdır.

Kendisi gerçek bir mücâhid olan İmam Şamil, direniş yıllarında teslim olmayla ilgili huzuruna bir teklif getirene kırbaç cezası vermeyi vaad edip bunu uygulayacak kadar istiklal düşkünüydü.

ŞEYH ŞAMİL

Zorluklara göğüs geremeyen bazı kişiler annesine aynı cezayı vermeyeceğini zannederek yaşlı kadını kandırmışlar ve Şeyh Şamil'e göndermişlerse de imam sözünü aynen tutmuş, ancak annesi cezayı kaldıramayacak kadar yaşlı olduğundan onun vekili ve mirasçısı sıfatıyla kırbaçları kendisine vurdurtmuştur.

İstanbul'dan hac görevi için kutsal topraklara giden Şeyh Şamil, İstanbul'da kendisine bir konak tahsis edilmesine rağmen geri dönmemiştir. Zira o, aynı zamanda büyük dedesi olan ve hasretiyle yanıp tutuştuğu âlemlerin efendisinin (sav) mekânı Medine-i Münevvere'den ayrılamamış, bir yıl sonra bu mübarek beldede vefat ederek Cennetü'l-bakî mezarlığına defnedilmiştir. Peygamber Efendimizin kabrini ziyarete geldiğinde selam verdiği ve kabirden kendisine cevap verildiği, bu hadiseyi yaşayanlar tarafından nakledilmiştir.

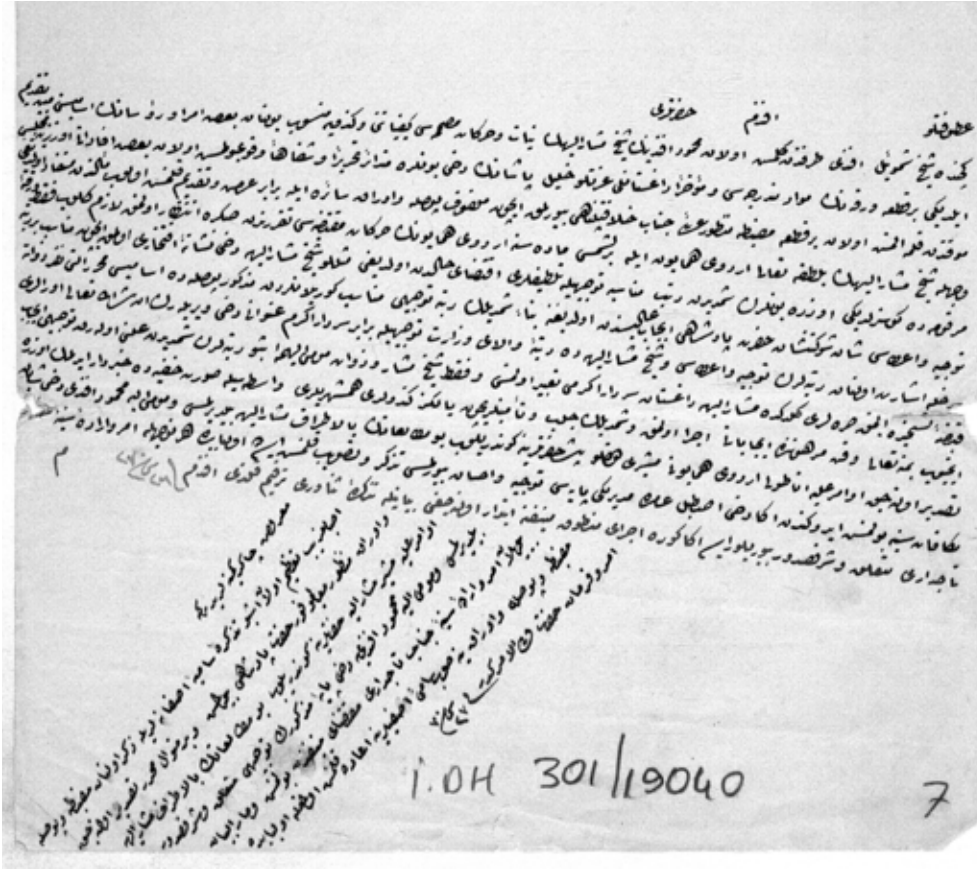

DAĞISTAN SERDARINA RÜTBE İTASI

- 1 عظمیتو اوقم حضرتی hazretleri, efendim Atûfetlü
- 2 گنده شیخ شوی اوقی طرفته کسه اولده محود اقدینک شیخ سادریک نیات
niyât şeyh-i müşârun-ileyhin Efendî'nin Mah-mud olan gelmiş tarafın-dan Efendi Şemûil Şeyh Geçende
- 3 وحرکاه مصمسی ایضا تی وکده فیه شویا بوننه بعضه امرا ورو ساندک ایستینیه تقیم
takdîm esâmîsini rüesânın ve ümerâ ba'zı bulunan mensûb kendüye ve keyfiyâtını musam-memesi harekât-ı ve mübeyyin
- 4 ایدیک برقطه ورفندک موارندرجسی و مؤخرأ داغتانی عینلو خیل یا ساندک
Paşa'nın Halil izzetlü Dağıstanlı muah-haran ve münderecesi mevâdd-ı varakanın kut'a bir eylediği
- 5 رخی بوننده مندر تحیرأ وضاها و فوجیوسه اولده بعضه افادنا اوزرجه کس
meclis-i üzerine ifâdâtı ba'zı olan vukû' bulmuş şifâhen ve tahrîren mütedâir bunlara dahi
- 6 سوقده قمر الحسه اولده برقطه مصطفی منظور عی جناب خدوقینله یورلوه ایچیه
içün buyurulmak hilâfet-penâhi cenâb-ı âli-i manzûr-ı mazbata kut'a bir olan alınmış kaleme muvakkatdan
- 7 مصوف بیه واداره ساره ایدم برابر عهده و تقدیم فحسه اولوب شکرده شفا اولدی
olduğu müstefâd meâlinden olup kılınmış arz u takdîm beraber ile sâire evrâk-ı ve pusula melfûf
- 8 وهد شیخ سادریک برقطه نفا اوردوی ایدی بوننه ایلم برشمی ماده سته اوردوی
Ordu-yı mâddesine birleşmesi ile Hümâyûn Ordu-yı te'âlâ bi-lütfilî müşârun-ileyhin şeyh-i veçhile
- 9 هایدونک حرکاه مقضیه سی تقدیرده صکره انتفرا وونجه لازم کلوب ففوق
varaka-i fakat gelüp lâzım olunmak intizâr sonra takrîrinden muktêziyesi harekât-ı Hümâyûnun
- 10 مرقومه کونردیک اوزره بوندرن شکرده رتب مناسبه توصیفده تطفیری
taltilferi tevcihiyle münâsibe rûte-i şimdiden bunların üzere gösterildiği merkûmede
- 11 اقتضای حالده اولدیغی مشایخ سادریک رخی شکرده اوقی ایلجه ایچیه مناسب برتب
rûte bir münâsib için olmak iftihârî nişâne-i dahi şeyh-i müşârun-ileyhe misillü olduğu hâlden iktizâ-yı
- 12 توجیه واعه سی شکرده شکرده حقه پادشاهی ایجا بکسند اولدیغه بنا
binâen olduğuna âlisinden icâb-ı pâdişâhi hazret-i şevket-nişân-ı şân-ı itâsı ve tevcih
- 13 شکرده رتب توصیفی مناسب کور بوندرده مذکور بیهده اساییسی حریراتی تقدیرده
zevâta nefer altı mu-harrer esâmîsi pusulada mezkûr görülenlerden münâsib tevcihi rûte şimdilik
- 14 رفقم اساره اولدنه رتبدرن توجیه واعه سی وشیخ سادریک ده رتب اولدی
vâlâ-yı rûte-i şeyh-i müşârun-ileyhe de ve itâsı ve tevcih rûtebelerin olunan işâret surhla
- 15 وزارت توصیفم برابر سردار اکرم عنوان رخی ویریدرن ایدم نفا اوردوی
oraları te'âlâ inşaallâhu virilerek dahi unvânı ekrem serdâr-ı beraber tevcihiyle vezâret
- 16 قیضه شکرده ایلجه حره دری کدکه سادریک داغتانه سردار اکرمی بغیر اولدی
olunması ta'bîr ekremi serdâr-ı Dağıstan müşârun-ileyhe geldikde sıraları alınmak teshîre kabza-i

- 17 فقط شجرت از وانه موهنی بهم بگو رتبه درن تحمید به عمنی او در نه توصیفی ایجاب
icâb tevcihi olarak alenî şimdiden rütbelerin işbu mûmâ-ileyhime zevât-ı ve müşârun şeyh-i fakat ve
- 18 ایجاب نه تعالی و فیه مرهون ایجاب با اجزا اولغوه و تحمید بلک حبیب و نه مبذریه
te'minleriyçün ve celb şimdilik ve olunmak icrâ icâbatı merhûnunda vakt-i bi-mennihi te'âlâ itmeyüp
- 19 یا نکز کند وری همشهری و واسطه بسم صوره خضه ده خبر دار اید مل اوزره
üzere idilmek haberdâr hafiyede sûret-i vâsıtasıyla herî şehri'leri kendüleri yalnız
- 20 نصیر اونه جوهر و امرعوبه انا طولا اردوی همی بونا مبشری حقو بهر حقد زنه
hazretlerine paşa devletlü müşiri Hümayûnu Ordu-yı Anadolu alıyye evâmir-i olunacak tasdir
- 21 کوندر یلوب بولم هانک با و طرافت ایلمه بیدریسی و موهنی به محمود اقدی رضی الله
şâyân-ı dahi Efendi Mahmud mûmâ-ileyh ve bildirilmesi müşârun-ileyhe bi'l-etraf mütâla'âtın bu gönderilüp
- 22 کافاه سینه بولمسه اید و کند به کا رضی اصطن عمده مدیرکی بایسی توجیه
tevcih pâyesi müdürliği Âmire İstabl-ı dahi ana idüğünden bulunmuş seniyye mükâfât-ı
- 23 و احده بویسی تذکر و نصوب قلمسه ارج او بایک هر نفه اید امر و ادره سینه سدر
cenâb-ı seniyye-i emr ü irâde-i ne vechile her ol bâbda ise de kılınmış tasvib ve tezekkür buyurulması ihsân ve
- 24 تا جداری منقعه و شرفه و بوی بولمسه اکا کوره اجرای منقعه سینه ایدار
ibtidâr münifine mantûk-ı icrâ-yı göre ana ise buyurulur şeref-sudûr ve müte'allik tâcdârî
- 25 اونه جفی بیانم تنک ثاوری رفیم قندی اقدم ایستخام
sene [1]270 Şaban 26 Fi efendim. kâlındı terkîm senâverî tezkire-i beyânıyla olunacağı
- 26 معروضه جا کیمه دریده
çâker-i kemîneleridir ki, Ma'rûz-ı
- 27 اصحاب تعظیم اولاشون تذکره سامیه اصفانه دریده زکرا و نانه مضطبه و بولمسه
pusula ve mazbata olunan zikr âsafâneleriyle sâmiye-i tezkire-i işbu olan ta'zîm Esâbi'-zib-i
- 28 و اوراق منقعه معلوفور حقت بادشاهی جوشه و بر منوال محمد نصیر اونه جوهر
olunacak tasdir mu-harrer ber-min-vâl-i ve buyurulmuş pâdishâhi hazret-i ma'âli mevfûr-ı manzûr-ı evrâk ve
- 29 او امر علیه مشیرت الیه حضرت کوندر یلوب بولم هانک بالاطرافت مشایره
müşârun-ileyhe bi'l-etraf mütâla'âtın bu gönderilüp hazretlerine müşârun-ileyh müşir-i alıyye evâmir-i
- 30 بیدریسی و موهنی الیه محمود اقدی رضی الله مذکورن توصیفی منقعه و شرفه و
şeref-sudûr ve müte'allik tevcih mezkûrun pâye-i dahi Efendi'ye Mahmud mûmâ-ileyh ve bildirilmesi
- 31 جویلا امر و ادره سینه جناب تا جداری مقضای منقعه بولمسه و هار ایامه
mâru'l-beyân ve bulunmuş münifinden muktezâ-yı tâcdârî cenâb-ı seniyye-i emr ü irâde-i buyurulan
- 32 مضطبه و بولمسه و اوراق به صوب بایستی اصفانه ایدار قلمسه او بایده
ol bâbda olmakla kılınmış i'ade âsafilerine sâmi-i savb-ı yine evrâk ve pusula ve mazbata
- 33 امر و فرما حقت و لا مکره ایستخام
sene [12]70 Şaban 27 Fi veliyyü'l-emrindir. hazret-i emr ü fermân

[25 Mayıs 1854]

ması (17) ve fakat şeyh-i müşârun ve zevât-ı mûmâ-ileyhime işbu rüt-belerin şimdiden alenî olarak tevcihi icâb (18) itmeyüp bi-mennihi te'âlâ vakt-i merhûnunda icâbâtı icrâ olunmak ve şimdilik celb ve te'minleriychün (19) yalnız kendüleri hemşehrîleri vâsıtasıyla sûret-i hafiyede haberdâr idilmek üzere (20) tasdîr olunacak evâmîr-i aliyye Anadolu Ordu-yı Hümâyûnu müşîri devletlû paşa hazretlerine (21) gönderilüp ve mütâlâ'âtın bi'l-etrâf müşârun-ileyhe bildirilmesi ve mûmâ-ileyh Mahmud Efendi dahi şâyân-ı (22) mükâfât-ı seniyye bulunmuş idüğünden ana dahi Istabl-ı Âmire müdürliği pâyesi tevcih (23) ve ihsân buyurulması tezekkür ve tasvîb kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı (24) tâcdârî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ana göre icrâ-yı mantûk-ı münîfine ibtidâr (25) olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim. Fî 26 Şaban sene [1]270 [24 Mayıs 1854]

(1) Atûfetlû efendim hazretleri,
(2) Geçende Şeyh Şemûil Efendi tarafından gelmiş olan Mahmud Efendi'nin şeyh-i müşârun-ileyhin niyât (3) ve harekât-ı musammemesi keyfiyâtını ve kendüye mensûb bulunan ba'zı ümerâ ve rüesânın esâmisini mübeyyin takdîm (4) eylediği bir küt'a varakanın mevâdd-ı münderecesi ve muahharan Dağıstanlı izzetlû Halil Paşa'nın (5) dahi bunlara mütedâir tahrîren ve şifâhen vukû bulmuş olan ba'zı ifâdâtı üzerine meclis-i (6) muvakkatdan kaleme alınmış olan bir küt'a mazbata manzûr-ı âlî-i cenâb-ı hilâfet-penâhî buyurulmak için (7) melfûf pusula ve evrâk-ı sâire ile beraber arz u takdîm kılınmış olup meâlinden müstefâd olduğu (8) vec-hile şeyh-i müşârun-ileyhin bi-lütfihî te'âlâ Ordu-yı Hümâyûn ile birleşmesi mâddesine Ordu-yı (9) Hümâyûnun

harekât-ı mukteziyesi takrîrinden sonra intizâr olunmak lâzım gelüp fakat varaka-i (10) merkûmede gösterildiği üzere bunların şimdiden rûteb-i münâsibe tevcihiyle taltifleri (11) iktizâ-yı hâlden olduğu misillü şeyh-i müşârun-ileyhe dahi nişâne-i iftihâr olmak için münâsib bir rûteb (12) tevcih ve i'tâsı şân-ı şevket-nişân-ı hazret-i pâdişâhî icâb-ı âlisinden olduğuna binâen (13) şimdilik rûteb tevcihi münâsib görülenlerden mezkûr pusulada esâmisi muharrer altı nefer zevâtâ (14) surhla işâret olunan rûtbelerin tevcih ve i'tâsı ve şeyh-i müşârun-ileyhe de rûteb-i vâlâ-yı (15) vezâret tevcihiyle beraber serdâr-ı ekrem unvânı dahi virilerek inşâallâhu te'âlâ oraları (16) kabza-i teshîre alınmak sıraları geldikde müşârun-ileyhe Dağıstan serdâr-ı ekremi ta'bîr olun-

(26) Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki, (27) Esâbî-zib-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikr olunan mazbata ve pusula (28) ve evrâk manzûr-ı ma'âli-mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyurulmuş ve ber-minvâl-i muharrer tasdîr olunacak (29) evâmîr-i aliyye müşîr-i müşârun-ileyh hazretlerine gönderilüp bu mütâlâ'âtın bi'l-etrâf müşârun-ileyhe (30) bildirilmesi ve mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'ye dahi pâye-i mezkûrun tevcihi müte'allik ve şeref-sudûr (31) buyurulan emr ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve mârru'l-beyân (32) mazbata ve pusula ve evrâk yine savb-ı sâmi-i âsafîlerine i'ade kılınmış olmakla ol bâbda (33) emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 27 Şaban sene [12]70 [25 Mayıs 1854]

BELGEDE GEÇEN BAZI KELİMELERİN YAZILIŞ ŞEKİLLERİ

1. “**Tı**” harfinin çizgisi kısa kalmış, ilk defa görenlerimiz fark edemeyebilir. Ayrıca “**Fe**” harfi de “**Elif**” harfi üzerine istif edilmiş.

2. Buralarda görülen üst üste iki noktalar ise “**Hemze Elif**”tir. Bir önceki harfin okunuşu “**ü**” sesi ile yani ötre olduğundan “**Vav**” harfi üzerinde gelmiştir.

3. Bu tarzda sondaki “**Elif**” üzerine gelen üst üste iki nokta ise tenvin alametidir.

4. Bu klişe yazımda da “**Ayin, Lam ve Ye**” harfleri bulunmaktadır. Sondaki geriye kıvrılmış çizgi “**Ye**” harfidir. Üzerindeki üst üste iki nokta ise yine tamlama ifade eden esreli “**Hemze**”dir.

5. Burada da dikkat edilirse üst üste iki nokta var ve “**Hemze Elif**”i ifade eder. Fark şu ki bir önceki harfin okunuş sesi “**e**” yani üstün harekeli olduğundan bu da “**Elif**” üzerine gelmiştir.

6. Buradaki harf “**Nun**” harfi ile karıştırılmamalı. Nasıl dersiniz: 1- “**Nun**” harfinde ilk çizgi kavisli geliyor, burada ise dik çizgi olarak. 2- Kelimenin gelişinden “**Nun**” olmayacağı net anlaşılabilir. Önemli olan Rik’a yazıda “**Te**” harfinin böyle de yazılabiliyor olduğunu bilmektir.

7. Bu tarz metinlerde günümüzden alışık olduğumuz şekilde “**Sad**” harfinden sonra “**Vav**” olmayabilir.

8. Yine “**Tı**” harfi çizgisi “**Vav**” harfi ile örtülmüş gözüküyor, ayrıca sondaki üst üste iki nokta da “**He**” üzerine geldiğinde bahisle tamlama olduğunu gösteren esreli “**Hemze**”dir.

9. “**Tı**” ve “**Elif**” harflerinin uyum içerisinde ve bu klişe yazımı da görüntü hafızamıza kaydedilmesi gereken bir durumdur.

10. Ve muhteşem bir yazım hali. “**Şın**” ve “**Elif**” harfinin stilize hali harika olmakla beraber hemen arkasından gelen Allah lafzı belge yere düşme ihtimali ve diğer sebeplerden dolayı bu tarzda klişe olarak yazılmasıdır. Bu da önemli bir incelik ve anlayış zarafetidir.

ŞEYH ŞAMİL'İN HİCAZ'DA KARŞILANMASINA DAİR BELGE

BELGENİN TRANSKRİPSİYONU

(1) Atûfetlü efendim hazretleri,

(2) Diğer tezkire-i senâverîde istizân olunduğu vechile Şeyh Şamil Efendi hazretleri şu günlerde cânib-i Hicaz'a gitmek üzere bulunduğundan kable'l-azîme huzûr-ı ma'âli-nüşûr-ı hazret-i pâdişâhiye müsûl şerefine (3) nâiliyet emelinde olmakla ol bâbda dahi her ne vechile emr ü irâde-i ma'âli-ifâde-i cenâb-ı şehinşâhî müt'e'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise infâz-ı hükm-i celiline ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılndı efendim.

(4) Fî 14 Şevval sene [1]286 [17 Ocak 1870]

(5) Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki, (6) Zîver-i dest-i tevfir olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyurulmuş (7) ve müşârun-ileyhin işbu Pençsenbih günü saat altı karârlarında Mâbeyn-i Hümayûn cânib-i âlisine i'zâmî şeref-sünûh (8) ve sudûr buyurulan emr ü irâde-i mekârim-âde-i cenâb-ı mülûkâne mantûk-ı münîfinden bulunmuş olmakla (9) ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 15 Şevval sene [1]286 [18 Ocak 1870]

BELGELERDE GEÇEN KELİMELER

Âli/Alıyye: Yüce	Kesb: Kazanmak, elde etmek	Rüteb: Rütbeler
Âsafâne: Vezire yakışan surette, vezire ait	Keyfiyât: Durumlar	Sâbık: Eski
Asâkir: Askerler	Kıt'a: Parça	Sâmi/Sâmiye: Yüce
Atûfet: Şefkat ve merhamet	Ma'âli-ifâde-i cenâb-ı şehinşâhî: Padişah-lar padişahına ait yüce sözler, ifadeler	Savb: Taraf
Avdet: Dönmek, geri gelmek	Ma'âli-mevfûr: Yücelikleri artıran	Sedd: Tıkamak
Bende: Köle, kul	Ma'âli-nüşûr: Yücelikler dağıtan	Serasker: Sadrazam dışında savaşa gön-derilen vezirlere verilen komutanlık un-vanı
Ber-minvâl-i muharrer: Yazıldığı üzere	Mâbeyn-i Hümâyûn: Padişah sarayının selamlık dairesi, resmi ofis	Serdâr-ı ekrem: Büyük başkomutan
Bi'l-etraf: Etraflıca	Mantûk-ı münîf: Yüce söz, anlam	Sûret-i diğer: Başka bir şekil
Bilâd: Beldeler, memleketler	Manzûr: Bakılan, görülen	Surh: Kırmızı
Bi-lütfihi te'âlâ: Allah'ın lütfuyla	Manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyurulmuş: Yüce padişaha su-nulmuş ve padişah tarafından görülmüş	Şâyân-ı mükâfât-ı seniyye: Yüce övgülere layık
Bi-mennihi te'âlâ: Allah'ın yardımıyla	Mârru'l-beyân: Yukarıda açıklanmış olan	Şeref-sudûr: Şerefle ortaya çıkma, mey-dana gelme
Bi-tekrâr: Tekrarla	Ma'rûz: Arzolanmış şey	Şeref-sünûh: Şerefle ortaya çıkma, mey-dana gelme
Cânib: Taraf	Mazarrat: Zarar	Şevket-mevfûr: Yüceliği çok olan
Celb olunan: Çekilen, götürülen, getirtilen	Mazbata: Kararname, tutanak	Şifâhen: Sözlü olarak
Cenâb-ı mülûkâne: Meliklere, padişahla-ra yakışır şekilde	Meclis-i muvakkat: Geçici meclis	Tâcdârî: Taç giyene, padişaha ait
Çâker: Kul, köle	Mekârim-âde: Âdeti kerem ve iyilik olan	Tahrîrât-ı mahsûsa: Hususi yazı
Çerâkise: Çerkesler	Melfûf: Ek	Tahrîren: Yazılı olarak
Dâ'î: Duacı	Mensûb: Bağlı	Taht: Alt
Dersââdet: Saadet kapısı, İstanbul	Merhûn: Belirli müddetle bir şeye bağlı olan	Takrîr-i şifâhî: Sözlü beyan
Dest: El	Mevâdd-ı münderece: İçinde yer alan maddeler	Tasdir: Koyma, çıkarma, yazma
Emr ü irâde-i mekârim-âde-i cenâb-ı mülûkâne: Âdeti kerem ve iyilik olan pa-dişahın emir ve buyruğu	Misillü: Gibi	Tebliğât-ı vâkı'a: Gerçekleşen tebliğ, bil-diri
Esâbi'-zîb-i ta'zîm: Süslü parmakların yücelttiği	Muahharan: Sonradan	Tedâbir: Tedbirler
Esâmî: İsimler	Muharrer: Yazılı	Terkîm: Rakamlamak, yazmak
Evâmir-i pâdişâhî: Padişah emirleri	Muktezâ-yı münîf: Yüce gereklilik	Tevakkuf: Duraklama, durma
Hafıyye: Gizli	Mukteziye: Gereken	Tevcih: Yöneltmek, rütbe vermek
Hazret-i veliyyü'l-emr: Emir sahibi olan yüce kişi	Mûmâ-ileyhim: Adı geçenler	Tevfir: Çoğaltma
Hilâfet-penâh: Hilafetin sığınağı	Musammeme: Kararlaştırılmış	Tezekkür: İş için toplu görüşme
Istabl-ı Âmire: Sarayın ahır/ulaşım mü-dürlüğü	Mübeyyin: Açıklayan	Tezkire-i senâverî: Övülmüş yazı, resmi belge
İbtidâr: Bir işe hızla başlamak	Müstakillen: Bağımsız olarak	Turuk u ma'âbir: Yollar ve geçitler
İfâdât: İfadeler, sözler	Müstefâd: Anlaşılmış	Ümerâ: Emirler, yüksek rütbeli beyler
İmtisâlen: Uyarak	Müşûl: Hürmet dolayısıyla ayakta durma	Vâlâ: Yüce
İnfâz-ı hükm-i celîl: Yüce hükmün gerçek-leştirilmesi, icra edilmesi	Müşârun-ileyh: Adı geçen	Varaka: Kâğıt, belge
İnkayâd: Boyun eğme	Müşîr: Vezirliğe eşit en yüksek askeri rüt-be, mareşal	Yed: El
İntizâren: Bekleyerek, gözleyerek	Müte'allik: Alakalı, bağlı	Zevât: Kişiler
İstizân: İzin isteme	Mütedâir: Alakalı	Ziver: Süs
İ'tâ: Vermek	Müteveccihen: Yönelmiş olarak	Ziver-i dest-i tevfir: Süslü ellerin çoğalttığı
İ'zâm: Göndermek, yollamak	Nâib: Vekil, birinin yerine geçen	Zuhûra gelen: Ortaya çıkan
Kable'l-azîme: Gitmeden önce	Nâiliyet: Elde etmek	
Kabza-i teshîr: Zaptetme, hâkim olma	Nişâne-i iftihâr: Övünç nişanı	
Kâffe: Bütün	Pâye: Makam	
Kâmîle: Tam	Pençsenbih: Beşinci gün, Perşembe	
Kemîne: Aciz, aşağı	Rüesâ: Reisler	

- Kelime çalışmalarına devam ediyoruz. Silik harflerin üzerinden geçerken dikkatle yazmaya ve acele etmemeye çalışalım. Elinizin alışması ve yazınızın güzelleşmesi için bu dikkat ve sabır önemli olacaktır.

انسان بر کره اوتور دیمی، یرنده قولای قولای قالماز. کیسی قییدر داما نیج اویوشور. اویوشیج لافلامر یاشلار.
لاف دیدی قودی یه دونوشور. دیدی قودی ده یاشلار نیج آتور افراج ایتمز. دوست، دشمن اولور؛ دشمن،
جانا وار کیلیر!.

کیشینک کوجی کونک برنده تونیر، اما بیلکی یاشار. بیلکینک ایشیغی، قاپالی کوزلرده بیلر ایجری صیرار،
آیدینلغه قاووشدیر. حیوان اولور، سمری قالیر؛ انسا نه اولور اثری قالیر. کیدنک دگل بیراقما باندک آردندن
اغلامی... بیراقاندک ده بیراقدیغی یرده دوام ایتمای.

صواشی سومم. قان آقیتقده خوشلانم. یینه ده بیلر مک، قیلج قالقوب اینملیدر. فقط بو یاشلار
ایچوه اولملیدر. بک مملکته اوته دگلر. برصواسه ایلکجه بک ایچوه یاشلار. طوریه دیکلنیه هقمریور.
هونک، زمان یور، سوره آزا! هقلی اولدیغده مجادلده قورقما! بیدسطه آنک ایینه طور، ییگیدک
ایینه دلی دیرلر.

کیمشنی بیلرین بکجهانی ده بیلر مز. عثمان! کیمشکی ای بیلر، کجه صاعلام باصا سیه. نه ده کدیقک
اونوتماک، نه یه کیده هقک اوتوتما یاسک!

بتوه یاشلار ایلکدی. اما عثمان بک یاقده ایدی، دیم دیک طور ویوردی، یونتمه طاسه کبیدی.
ایسته دنیا یه ۶ عصر بونج ایشیه طوتاجوه اولان بر دولت بواسلر اوزینه قورولدی. الله هیسنه
رحمت ایدرین و جمه سنده راضی اولسون! آمین!

OSMANLICA YAZABİLİYORUM

► Dergiyi takip edenler, yazmanın da zevkine ulaşıyorlar. Her ay ilerlediğinizi sizler de fark ediyorsunuz. Her işte olduğu gibi, bu işte de bizzat kendimizin gayret göstermesi önemli olacaktır. Bu ay da aşağıdaki metni Osmanlı Türkçesi/Kur'an harfleri ile yazmanızı istiyoruz.

BEN ONUN KİM OLDUĞUNU BİLİYORUM

Yaşlı bir bey, sabah erken evinden çıkmış, yolda ilerlerken, bir bisikletlinin çarpmasıyla yere yuvarlanmış ve hafif yaralanmış. Sokaktan geçenler yaşlı beyi hemen en yakın sağlık birimine ulaştırmışlar. Hemşireler, önce pansuman yapmışlar ve biraz beklemesini, röntgen çekerek her hangi bir kırık veya çatlak olup olmadığını incele-

yeceklerini söylemişler. Yaşlı bey huzursuzlanmış acelesi olduğunu, röntgen istemediğini söylemiş. Hemşireler merakla acelesinin nedenini sormuşlar. Eşim huzur evinde kalıyor. Her sabah birlikte kahvaltı etmeye giderim gecikmek istemiyorum" demiş. "Eşinize haber iletir gece keçeğinizi söyleriz" deyince; yaşlı adam üzgün bir ifade ile: "Ne

yazık ki eşim Alzheimer hastası. Hiç bir şey anlamıyor, hatta benim kim olduğumu dahi bilmiyor" demiş. Hemşireler hayretle "Madem sizin kim olduğunuzu bilmiyor neden her gün onunla kahvaltı yapmak için koştu-ruyorsunuz?" diye sormuşlar. Adam buruk bir sesle, "Ama ben onun kim olduğunu biliyorum" demiş.

İLBADE MEZARLIĞI / DENİZLİ

هوالباقی سنه ۱۳۱۴

Hüve'l-Bâkî sene 1314

ازلدن بو جهان دوز کیتمز اولدی

Ezelden bu cihân düz gitmez oldu

ولی یی غیریدن فرق ایتمز اولدی

Veliyi gayrıdan fark etmez oldu

ولی الدین افندی مفتی زاده

Veliyyü'd-dîn Efendi müfti zade

شو علم و حلم ایله مرهم بولماز اولدی

Şu ilm ve hilm ile merhem bulmaz oldu

ختم شهر شوال ایدی تاریخ

Hitâm şehri-i şevvâl idi tarih

ولی الدین او باغده کولمز اولدی

Veliyyü'd-dîn o bağda gülmez oldu

صالندی یگرمی بش یاشنده کیتدی

Salındı yirmi beş yaşında gitti

کیروب جنتده قالدی کلمز اولدی

Girüb cennette kaldı gelmez oldu

روحنه فاتحه

Ruhuna Fâtiha

سنه ۱۲۴۶
Sene 1246
بر کول غنجه ایدم آه
Bir gül gonca idim âh
اجلمدن صولدی باغم
Ecelimden soldu bağım
جهانی ترک ایدوب جنت
Cihânı terk idüb cennet-i
اعلائی بولدوم حاجی
A'lâyı buldum Hacı
فقی زاده الحاج حافظ
Fakûzâde el-Hâc Hâfız
محمد قیزی مرحومه شریفه خانم
Muhammed kızı merhûme Şerife Hanım
روحیچون فاتحه
Rûhîçün Fâtiha

مرحوم و مغفور
Merhûm ve mağfur
وکیل خرج سابق
Vekîlharc-ı sâbık
الحاج احمد آغا
El-hâc Ahmed Ağa
روحیچون الفاتحه
Rûhîçün el-Fâtiha
سنه ۱۱۶۰
Sene 1160

PIRÎ MEHMED PAŞA CAMİİ HAZİRESİ MEZARTAŞLARI / CİBALI

هوالباقى Hüve'l-Bâkî
عساكر حضرت شاهانه Asâkir-i Hazret-i Şâhâne
مير لوالرندن اولوب Mîr Livâlarından olub
ارتحال دار بقا ایدن irtihal-i dâr-ı bekâ iden
مرحوم و مغفور له merhûm ve mağfurun leh
طوسيه لى على ناظم Tosya'lı Ali Nâzım
ياشانك روحیچون فاتحه Paşanın rûhîçün Fâtîha
فی ۱۷ رجب سنه ۱۲۷۰ Fî 17 Receb Sene 1270

هوالباقى Hüve'l-Bâkî
مرحوم و مغفور merhûm ve mağfur
المحتاج الى رحمة ربه الغفور el-muhtâc ilâ rahmaeti rabbihi'l-gafûr
السيد الحاج قاسم زاده esseyyid el-hâc Kasım zâde
السيد الحاج على آغانك esseyyid el-hâc Ali Ağanın
اوغلى السيد الحاج ابراهيم oğlu esseyyid el-hâc İbrahim
آغا روحیچون Ağa rûhîçün
الفاتحه El-Fâtîha
فی ۲۱ شعبان سنه ۱۱۹۳ Fî 21 Şa'ban sene 1193

تاریخدان نۇتۇلار

TARİHTEN NOTLAR

Çizen: Ahmet Çakıl

عالمۇرۇڭ رېنە كىندىنى سودىرمەيە باق

ÂLEMLERİN RABBİNE KENDİNİ SEVDİRMEYE BAK

Habib Baba, hamama tebdil-i kıyafet gelen 4. Murat'ın sırtını bir güzel keselemiş... Padişahın gönlü bir kuru teşekkürle yetinmeye razı olmamış. "Ne de olsa insandır. O da her insan gibi kendine yapılan iyiliklerin kölesidir" diye düşünüp; "Baba" demiş, "Gel ben de senin sırtını keseleyeyim de ödemiş olalım". Habib Baba teklifin kimden geldiğinden habersiz, tebessümle; "Olur evladım" demiş. Sultan 4. Murat bir yandan kese yaparken, bir yandan da Habib Baba'nın ağzını yoklamak istemiş. "Baba be" demiş, "Duyuyor musun şu içerdeki eğlencenin seslerini... Şu hayatta Sultan'a vezir olmak varmış. O seni sevince; bak adamlar içerde tef, dümbelek hamamı inletiyorlar... Sen ve ben ise burada iki hırsız gibi..." Habib Baba genç sultana kendi hükmünü söylemiş:

- Be evladım Sultan Murat dediğin kimdir? Sen asıl Âlemlerin Rabbine kendini sevdirmeye bak! O seni sevince; sırtını bile Sultan Murat'a keselettirir!

حبیب بابا، حمامه تبدیل قیافت کلن ۴ نجی مرادڭ صیرتتی بر کوزل کسه له مش... پادشاهڭ کوڭلی بر قورو تشکرله یتیمه یه راضی اولماش. "نه ده اولسه انساندر. او ده هر انسان کبی کندینه یاپیلان اییلکلرڭ کوله سیدر" دییه دوشونوب؛ "بابا" دیمش، "کل بن ده سنڭ صیرتڭی کسه لیه یم ده اودشمش اولالم".

حبیب بابا تکلیفڭ کیمدن کلدیگندن خبر سز، تبسمله؛ "اولور اولادم" دیمش. سلطان ۴ نجی مراد بر یاندن کسه یاپارکن، بر یاندن ده حبیب بابانڭ آغزینی یوقلامق ایسته مش. "بابا به" دیمش، "دویویورمیسڭ شو ایچرده کی اگلنجه نڭ سسلرینی... شو حیاتده سلطانه وزیر اولق وارمش. او سنی سوینجه؛ باق آدملر ایچرده دف، دومبلک حمامی ایڭلتیورلر... سن و بن ایسه بوراده ایکی خیر سز کبی..." حبیب بابا کنج سلطانه کندی حکمنی سویله مش:

- به اولادم سلطان مراد دیدیگڭ کیمدر؟ سن اصل عالمۇرۇڭ رېنە کندیڭی سودىرمەيە باق! او سنی سونجه؛ صیرتڭی بیله سلطان مراده کسه لتدییرر!

نمروء، حضرت ابراهيمك آتشدە ياقيلمسى امرينى
ويردكدن صوگره آچيقلق بر يره بيوك بر اودون ييغيني
قورديرمش. صوگره ويرمشلر اودونلرى آتشه. آلور او
قدر يوكسلمشكه بلوطلرك طوتوشاجغنى صانمش چوجقلر. بتون
حيوانلر ده قورقوب قاچمشلر.

عسكرلر، ابراهيم عليه السلامى منجنيقله آتشك تام اورته يرينه
آتاجقلرمش. آتاجقلرمشكه نمروءك نه كوچلى بر قرال اولديغى
كورولسون، آكلاشيلسين، بر داها هيچ كيمسه اوڭا قارشى
كلمه سين.

بو صيره ده آغزنده كوچوجك بر طامله صو ايله بر قارينجه قوشا
قوشا آتشه طوغرى كيدييورمش. هم ده بوي كوكلره وارن جهنم
آتشنه طوغرى. كوكده اوچان و غاغه سنده آتشه آتمق اوزره بر دال
پارچه سى طاشيان بر قارغه اونك بو تلاشنى كوروب صورمش همن؛
”بو عجلهك نه در قارينجه، نره يه بويله؟“ آغزنده بر طامله صو
طاشيان قارينجه او بر طامله بي اللرينك آراسنه آلوب؛ ”دويمدگمى؟“
ديمش. ”نمروء، ابراهيم ييغمبرى آتشه آتاجقمش. بن ده او آتشي
سونديرمه چابه سيله صو كوتورويورم. بو سوزلرى دويان قارغه
كنديني طوتامايارق صورمش ”يكي قارينجه، سن شو آتشه دونوب
باقدگمى هيچ؟ نه قدر بيوك كورمىيورميسك! سنك بر طامله صويك
اوڭا نه ياپايلىركه؟“ صو طاشيان قارينجه؛ ”اولسون“ ديمش.
”هيچ اولمازسه صفم بللى اولور!“

Nemrud, Hz. İbrahim'in ateş-
te yakılması emrini verdikten
sonra açıklık bir yere büyük bir
odun yığını kurdurmuş. Sonra
vermişler odunları ateşe. Alevler
o kadar yükselmiş ki bulutların
tutuşacağını sanmış çocuklar.

Bütün hayvanlar da korkup
kaçmışlar.

Askerler, İbrahim
Aleyhisselamı man-
cınıkla ateşin tam
orta yerine atacak-
larmış. Atacaklar-
mış ki Nemrud'un
ne güçlü bir kral oldu-
ğunu görülsün, anlaşı-
lsın, bir daha hiç kimse ona
karşı gelmesin.

Bu sırada ağzında küçücük bir
damla su ile bir karınca koşa koşa
ateşe doğru gidiyormuş. Hem de
boyu göklere varan cehennem
ateşine doğru. Gökte uçan ve ga-
gasında ateşe atmak üzere bir dal
parçası taşıyan bir karga onun bu
telaşını görüp sormuş hemen;
“Bu acele nedir karınca, nere-
ye böyle?” Ağzında bir damla su
taşıyan karınca o bir damlayı el-
lerinin arasına alıp; “Duymadın
mı?” demiş. “Nemrud, İbrahim
peygamberi ateşe atacaktı. Ben
de o ateşi söndürme çabasıyla su
götürüyorum. Bu sözleri duyan
karga kendini tutamayarak sor-
muş “Peki karınca, sen şu ateşe
dönüp baktın mı hiç? Ne kadar
büyük görmüyor musun! Senin
bir damla suyun ona ne yapabilir
ki?” Su taşıyan karınca; “Olsun”
demiş. “Hiç olmazsa safım belli
olur!”

SARAY YOLUNDAKİ TAŞ / سرای یولنده کی طاش

اسکی زمانلرده بر قرال، سرایه کلن یولک
أوزرینه قوجامان بر قیا قویدیرمش،
کندیسی ده پنجره یه اوتورمش، کچنلری
ایزله مک ایچون...

ئولکه نڭ اڭ زنگین تجارلری،
اڭ کوچلی کروانجیلری، سرای
کورولیلری برر برر کلمشلر،
صباحدن اؤگلنه قدر. هپسی
قایانڭ اطرافدن طولاشوب
سرایه کیرمشلر. پک چوغی
قرالی اشدیرمش: ”خلقندن بو
قدر ویرگی آلیور اما یوللری
تمیز طوتامیور“ دیه رک...

صوڭنده بر کویلی چیقاکلمش. سرایه

میوه و سبزه کتیریورمش. صیرتنده کی کوفه یی یره ایندیروب

ایکی الی ایله قیایه صاریلیمش و ایقینا صیقینا ایتمه یه باشلامش. صوڭنده قان تر ایچنده قالمش اما قیای ده
یولک کنارینه چکمش. تام کوفه سنی یڭیدن صیرتنه آلق اوزره میشکه، قایانڭ اسکی یرنده بر کیسه نڭ
طوردیغنی کورمش. آچمشکه بر ده نه کورسون، کیسه آلتین طولیمش. بر ده قرالڭ نوطی وارمش
ایچنده... ”بو آلتینلر قیای یولدن چکن کیشی یه عائددر“ دیه یازیورمش نوطده.

Eski zamanlarda bir kral, saraya gelen yolun üzerine kocaman bir kaya koydurmuş, kendisi de pence-
reye oturmuş, geçenleri izlemek için...

Ülkenin en zengin tüccarları, en güçlü kervancıları, saray görevlileri birer birer gelmişler, sabahtan
öğlene kadar. Hepsi kayanın etrafından dolaşıp saraya girmişler. Pek çoğu kralı eleştirmiş: ”Halkın-
dan bu kadar vergi alıyor ama yolları temiz tutamıyor” diyerek...

Sonunda bir köylü çıkagelmiş. Saraya meyve ve sebze getiriyormuş. Sırtındaki küfeyi yere indirip iki
eli ile kayaya sarılmış ve ıkına sıkına itmeye başlamış. Sonunda kan ter içinde kalmış ama kayayı da
yolun kenarına çekmiş. Tam küfesini yeniden sırtına almak üzereymiş ki, kayanın eski yerinde bir ke-
senin durduğunu görmüş. Açmış ki bir de ne görsün, kese altın doluymuş. Bir de kralın notu varmış
içinde... ”Bu altınlar kayayı yoldan çeken kişiye aittir” diye yazıyormuş notta.

Kanuni Sultan Süleyman kızı Mihrimah Sultan gelinlik çağa gelmişti. Sultan Süleyman Mihrimah'ı; genç, zeki, hırslı, geleceği parlak bir devlet adamı olan Rüstem Paşa ile evlendirmek istiyordu. Rüstem Paşa bu sırada Diyarbakır Valisi'ydi.

Rüstem Paşa'nın saraya damat olacağı söylentisi duyulunca, onun hakkında bir sürü dedikodu çıkmıştı. Bu dedikodulardan en dişe dokunur olanı Rüstem Paşa'da cüzzam hastalığı bulunduğu iddiasıydı. Sultan Süleyman diğer dedikodulara kulak asmadıysa da bu dedikodu onu endişeye sevk etmişti.

Sultan Süleyman sarayın hekimbaşını çağırıp cüzzamın tüm belirtilerini anlattı. Sonra da Rüstem Paşa'nın bu belirtileri taşıyıp taşımadığını gizlice tahkik etmeleri için Diyarbakır'a adamlar gönderdi. Sultan Süleyman'ın adamları Rüstem Paşa'nın çamaşırlarını gizlice kontrol ettikleri sırada bir bit buldular. Hekimbaşının anlattığına göre cüzzamlı bir hastada bit bulunamazdı. Böylece Rüstem Paşa'nın cüzzamlı olmadığı ortaya çıktı.

Bu olay nasıl olduysa halk arasında kulaktan kulağa yayılınca; devrin bir şairi olay hakkında şu iki mısraı söyledi:

“Olacak bir kimsenin bahtı kavi,
talihi yâr,

Kehlesi (biti) dahi mahallinde
onun işe yarar.”

قانونی سلطان سلیمان قیزی مهرماه سلطان کلینک چاغه کلمشدی. سلطان سلیمان مهرماهی؛ کنج، ذکی، حرصلی، کلهجگی یارلاق بر دولت آدمی اولان رستم پاشا ایله اولندیرمک ایستیوردی. رستم پاشا بو صیرهده دیاربکر والیسیدی.

رستم پاشانک سرایه داماد اولاجغی سویلنتیسی دیولنجه، اونک حقهده بر سورو دیدی قودی چیقمشدی. بو دیدی قودیلردن اڭ دیشه طوقونور اولانی رستم پاشاده جدام خستهلغی بولوندیغی ادعاسیدی. سلطان سلیمان دیگر دیدی قودیلره قولاق آصمه دیسه ده بو دیدی قودی اونی اندیشهیه سوق ایتمشدی.

سلطان سلیمان سرایک حکیم باشنی چاغیروب جدامک توم بلیرتیلرینی آڭلاتیدردی. صوگره ده رستم پاشانک بو بلیرتیلری طاشیوب طاشیمدیغنی کیزلیجه تحقیق ایتمه لری ایچون دیاربکره آدم لر کوندردی. سلطان سلیمانک آدم لری رستم پاشانک چاماشیرلرینی کیزلیجه قونترول ایتدکلری صیرهده بر بیت بولدی لر. حکیم باشینک آڭلاتدیغنه کوره جداملی بر خستهده بیت بولونامازدی. بویلهجه رستم پاشانک جداملی اولمادیغی اورتهیه چیقدی.

بو اولای ناصل اولدیسه خلق آراسنده قولاقدن قولاغه یاییلنجه؛ دورک بر شاعری اولای حقهده شو ایکی مصراعی سویلهدی:

”اولاجق بر کیمسه نڭ بختی قوی، طالعی یار،

کلهه سی (بیتی) دخی محلنده اونک ایشه یارار.”

ÖDÜLLÜ BULMACA

Aşağıdaki tabloda her satırda harfler karışık olarak verilmiştir. Her satırda bu harflerden anlamlı birer kelime üreterek sağ taraftaki boş kutulara yazalım. Boş kutuların sağ tarafında kelimenin kaç harf olduğu yazılmıştır. Yani satırlarda fazladan harfler de bulunmaktadır. Boş kutular bittikten sonra o sütundaki kelimeleri yukarıdan aşağıya bir satır üzerinde yazdığınızda bir cümle oluşacaktır. Cümle, **La Edri'ye ait sözdür.** Bu cümleyi **25 Mayıs'a kadar mektup@osmanlicadergi.com** posta adresine gönderiniz. Doğru cevabı gönderenler arasında yapılacak kur'a ile ilk beş takipçimize Osmanlıca **"Nasreddin Hocamız'dan Fıkralar"** kitabı hediye edilecektir.

CÜMLE:

____ / ____
 ____ / ____ / ____
 ____ / ____

ل	ث	ی	ر	ن	ر	ت	ی	و	_____	(9)
ل	ل	ض	ی	ن	ب	ه	ر	ق	_____	(8)
و	ر	ل	ی	ڭ	ن	ذ	ا	ق	_____	(7)
ط	ا	ش	ی	د	ی	غ	ی	پ	_____	(8)
ع	ز	ڭ	ك	و	ی	ح	ب	ا	_____	(4)
ن	ت	ت	ا	ر	ع	ج	ی	ا	_____	(6)
ا	ن	ر	ا	ی	ا	م	آ	ل	_____	(8)
ر	ل	ح	ل	ا	م	چ	ر	د	_____	(8)

Osmanlıca®
Eğitim ve Kültür Dergisi

STANDIMIZA
BEKLİYORUZ

معرض الدولي للمجلات

International Periodical Fair

@mstGrafik

Sirkeci Garı
4 - 9 Mayıs 2017

Ziyaret Saati: 10:00 - 20:00

TURDEB
Türkiye Dergiler Birliği

www.turdeb.com [f](#) [t](#) [i](#) [d](#)

OSMANLICA

Nasreddin Hocamız'dan

FIKRALAR

İşte Nasreddin Hoca'mızın dilinden nesillere
yol gösteren atasözü ve deyimlerimiz...

